

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. IV. Ministri Sacramenti Matrimonii, sunt ipsi contrahentes, non
autem Sacerdotes benedicentes, vel assistentes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

& forma, ac neutra per se hoc repræsentat: quod longè aliter contingit in Eucharistiæ speciebus, cum quævis per se constet ex sua materia & forma, habeatque veram significationem & gratiam conferat. Hæc ille.

143. *Resp. ad fundamentum Sacra.*
 Respondeo: repræsentationem unionis Christi cum Ecclesia, non esse sacramentalem novæ legis; tum, quia hanc unionem non causat Sacramentum Matrimonii, sed supponit; de ratione autem Sacramenti novæ legis est, causare suum significatum; tum, quia eandem repræsentationem habuit Matrimonium, antequam institueretur Sacramentum. Porro dicitur Sacramentum novæ legis, ut causat gratiam. Cum ergo gratia duplex sit, scilicet in utroque contrahente, etiam ejus significatio duplex esse debet, saltem virtualiter, veluti dum plures unâ formâ baptizantur.

144. *Præmissa Summa Sententia versus effectum gratia, cuius est vinculum.*
 Immo significatio hæc formaliter duplex est, quia duplex partialis forma, consensus viri & mulieris, qui non aliter causant gratiam, quam ut diversi sunt; sic enim, & non aliter, constituunt contractum, qui ex his integratur.

Deinde (inquit Hiquæus in suo Comment. ad illum locum Scoti n. 74.) sive minister sit uterque sibi ipsius Sacramenti, sive alteri, non ministrat sibi aut alteri, nisi per consensum proprium, qui est in potestate ipsius; ac proinde respectu illius salvatur intentio requisita in ministro; quia actio, ut procedit à ministro, est applicatio seu ministerium Sacramenti, non aliter. Vinculum præterea est diversum in ipsis, qui est effectus contractus, quia vir non habet potestatem sui corporis, sed mulier, neque vicissim mulier sui, sed vir. Vinculum ergo unius respectu alterius, est obligatio, quâ alteri tenetur, cum nullus ad seipsum obligari possit per justitiam, quæ est ad alterum: & quàm vis respondeat obligatio similis in altero, planè diversa est, & ex diversa numero causa, nempe ex consensu proprio ejus. Hæc ille.

Igitur hic duplex forma, duplex materia, duplex intentio, duplex gratia, & duplex vinculum, quid ni ergo sit duplex partiale Sacramentum? Quippe quod causæ diversæ, ad suos diversos effectus simul concurrant, non tollit diversitatem in causis, inquit Hiquæus sup. n. 75.

145. *Præmissa Summa Sententia versus effectum Sacra.*
 Quod attinet ad Sacramentum Eucharistiæ, admittimus aliquam esse disparitatem, sed in multis est paritas; videlicet, quod sicut diversa verba consecrationis, applicata diversis materiis, pani scilicet & vino, causant in ipsis diversos effectus ex vi verborum, & species consecratæ causant singulæ gratiam in suscipientibus; ita etiam distincti consensus, exterius expressi, applicati distinctis corporibus, causant in ipsis diversos effectus, scilicet

et diversa numero vincula seu obligationes, & singuli conferant gratiam suscipientibus hoc Sacramentum, si adsit debita dispositio, & juxta quantitatem dispositionis; ita, ut in uno possit causari gratia, eâ non causatâ in altero propter obicem; & in uno majorem, in altero minorem, propter inæqualem dispositionem; fortè etiam in uno esse Sacramentum, & non in alio, ut infra dicitur. Patet ergo (inquit Hiquæus supra) diversitas partialis, à Doctore asserta, ex diversitate signi partialis, ex diversitate ministri, ex diversitate subjecti, & ex diversitate dispositionis.

Sed dicit aliquis cum Melchioro Cano de Locis lib. 8. c. 5. in solutione ad 3. Sacerdos est minister hujus Sacramenti; ergo malè asseritur ab Hiquæo diversitas partialis, ex diversitate ministri. Responsio erit

CONCLUSIO IV.

Ministri Sacramenti Matrimonii, sunt ipsi contrahentes, non autem Sacerdotes benedicentes, vel assistentes.

146. *Oppositum Conclus. docet Canus, Scribonius, Sylvius & alii.*
 Ita communissimè DD. contra Melchiorum Canum de Locis Theologicis lib. 8. cap. 5. Marium Scribonium Sum. totius veritatis Theolog. de Sacram. Disput. 9. q. 5. Sylvium q. 42. Suppl. a. 1. quæsito 1. & 2. & Paucos alios, existimantes, ministrum esse Sacerdotem, & verba ejusdem: *Ego vos in Matrimonium conjungo* &c. aut similia, formam; verba verò contrahentium esse materiam, quæ proinde sine illis faciant contractum civilem, non Sacramentum.

Sed hanc opinionem Varii notant, esse temerariam, aut improbabilem. Nos à censura abstinentes, quoniam adhuc hodie publicè in Academia Lovaniensi propugnatur, cam, saltem ut minùs probabilem, rejicimus, & oppositam, quæ est Conclus. nostra, probamus ex Conc. Florent. & Trident. quæ, ut suo loco vidimus, docent, Matrimonium in nova lege esse verè & propriè dictum Sacramentum; nusquam tamen dicunt, ministrum hujus Sacramenti esse Sacerdotem seu Parochum; quod tamen indubiè dixissent, si Christus in lege nova eum specialiter instituisset. Quæ enim ratio, potius silendi ministrum Matrimonii à Christo institutum, & necessarium ad valorem Sacramenti, quàm ministrum aliorum Sacramentorum?

147. *Conclus. probatur ex Florent.*
 Multis (inquit Conc. Florent.) *adhibitis disputationibus, colloquutionibus & tractatibus, postque non mediocrem testimoniorum inspectionem, quæ ex SS. Ecclesiæ PP. & DD. deducta sunt, & earum, de quibus agebatur, rerum dis-*

discussionem, tandem expedire iudicavimus, ne ulla in futurum de fidei veritate apud ipsos Armenos hesitatio esse valeat, atque idem, per omnia sapiant cum Sede Apostolica, unioque ipsa stabilis & perpetua, sine ullo scrupulo perseveret, ut sub quodam brevi compendio, orthodoxæ fidei veritatem, quam super præmissis Romana proficitur Ecclesia, per hoc Decretum, sacro hoc approbante Florent. Conc. ipsis Oratoribus, ad hoc etiam consentientibus, traderemus. In primis ergo & c. Et infra: *Quintò* Ecclesiasticorum Sacramentorum veritatem pro ipsorum Armenorum, tam præsentium, quam futurorum, faciliiori doctrinâ, sub hac brevissima redigimus formula. *Novæ Legis septem sunt Sacramenta &c. Septimum est Sacramentum Matrimonii &c. Causa efficiens Matrimonii regulariter est mutui consensus per verba de præsentii expressus.*

Si autem ad veritatem Sacramenti Matrimonii requiritur Sacerdos tamquam ejus minister, quomodo veritatem ipsius Sacramenti redigit sub hac brevissima formula verborum, in qua utique formula nulla fit mentio Sacerdotis? Nonne Armenii merito potuissent conqueri & dicere, Pontificem diminutam eis tradidisse doctrinam, & esse causam maximi inconvenientis, scilicet non susceptionis Sacramenti Matrimonii, defectu debiti ministri, quem facile poterant ignorare, esse Sacerdotem, eò quòd Conc. eum non exprimeret, cum tamen exprimat ministros aliorum Sacramentorum?

148.
Concil. Florent. expressit omnia essentialia hujus Sacramenti.

Itaque censendum omnino, Concil. expressisse omnia essentialia Sacramenti Matrimonii, quamvis in particulari non dixerit, materia hujus Sacramenti sunt corpora contrahentium, forma signum externum mutui consensus, minister ipsi contrahentes. Supposuit namque eadem esse essentialia contractus & Sacramenti Matrimonii, & probe scivit diversitatem opinionum, ut dixi Conclus. præced. circa materiam & formam, etiam ipsius contractus, & iudicavit parum referre, immò nihil, ad fidem Catholicam, quid quisque sentiat, dummodò omnes sciant, ad veritatem tum contractus, tum Sacramenti, necessarium esse mutuum consensum, per verba de præsentii expressum; utpotè qui esset tota essentia tum contractus, tum Sacramenti.

Et quia non intendebat assignare causam efficientem ipsius Sacramenti; sed tantummodò vinculi matrimonialis, idèd non dixit: *Causa efficiens Sacramenti Matrimonii*; sed simpliciter: *Causa efficiens Matrimonii*; non autem dixit hoc, ut significaret, alium esse ministrum contractus, alium Sacramenti.

149.
Differentia quam ponit Trid. inter

Quantum ad Conc. Trident. tantum in eo ponit differentiam inter Matrimonium veteris legis, & novæ legis, quòd *Matrimonium in lege Evangelica veteribus connubiis per Christi*

stum gratiâ præstet. Sin autem etiam ministro præstaret, cur & hanc differentiam non expressisset? Cùmque nullam distingueret inter contractum Matrimonii, & Sacramentum Matrimonii, neque nos distinguere debemus, absque evidenti ratione. Ad eò quòd declarat c. 1. de Refor. Matr. dubitandum non esse, *Clandestina Matrimonia, libero contrahentium consensu facta, rata & vera esse Matrimonia, quamdiu Ecclesia ea irrita non fecit*, intelligi debet, non de solo contractu, sed etiam de Sacramento Matrimonii; ergo ex mente hujus Concil. non Sacerdos, sed ipsi contrahentes sunt ministri, non tantum contractus, quod Omnes admittunt, sed etiam Sacramenti Matrimonii.

Interim sancta Dei Ecclesia, ut ibidem dicitur, ex iustissimis causis, Matrimonia clandestina semper detestata est atque prohibuit: et non fuerunt Sacramenta, Negatur Conseq. Nam etiam sancta Dei Ecclesia semper detestata est atque prohibuit Baptismum, & alia Sacramenta, conferri ab excommunicatis; ergo non valent, si ab eis conferantur, non rectè sequitur. Ergo tamen si Ecclesia semper prohibuerit Matrimonium clandestinum, non rectè inferitur; ergo semper fuit invalidum in ratione Sacramenti.

Et sanè, non idèd illud prohibuit, quòd deerat Sacerdos, quem Adversarii volunt esse ministrum Sacramenti; sed ob alias causas, quas ibidem Concil. enumerat, & de quibus suo loco tractabimus; quæque cessare possunt, tamen si Matrimonium contrahatur, non præsentè aliquo Sacerdote, dummodò adesse alii testes fide digni. Quòd ergo jam non valeat Matrimonium, neque in ratione contractus, neque in ratione Sacramenti, nisi fiat in præsentia Parochi, seu alterius Sacerdotis, de ipsius licentia, merè est juris politici humani, quod requirit illam præsentiam non tam ad essentiam, quam ad solemnitatem Matrimonii, & vocari debet; non tam forma Matrimonii, sive contractus, sive Sacramenti, quam benè forma solemnitatis, sive solemniter contrahendi.

Undè inscribitur cap. illud 1. de Refor. Matr. *Matrimonii solemniter contrahendi forma, in Conc. Later. præscripta, innovatur*. Et in ipso cap. dicitur: *Si nullum legitimum impedimentum, ad celebrationem Matrimonii in facie Ecclesie procedatur, ubi Parochus viro & muliere interrogatis, & eorum matris tuo consensu intellecto, vel dicat: Ego vos in Matrimonium conjungo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, vel aliis utatur verbis, juxta receptum uniuscujusque Provincie ritum.*

Hæc ergo est forma celebrandi Matrimonium in facie Ecclesie, non autem simpliciter celebrandi Matrimonium, sive in ratio-

ne contractus, five in ratione Sacramenti: quamvis alioquin, non servat illa forma quod ad presentiam Parochi, ubi Concilium obligat, Matrimonium non valeat neque in ratione contractus, neque in ratione Sacramenti, ut eodem cap. declaratur his verbis: Qui aliter, quam presente Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi seu Ordinarii licentia, & duobus vel tribus testibus, Matrimonium contrahere attentabunt; eos sancta Synodus ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit. & huiusmodi contractus irritos & nullos esse decernit, prout eos presentis Decreto irritos facit & annullat.

152. Loquela Parochi non est necessaria ad validum Matr. ex de. clac. Card.

Ubi notandum, quod dicat: Qui aliter, quam presente Parocho; non autem presente, & loquente Parocho; ergo loquela Parochi non est necessaria ad valorem Matrimonii, prout habet Declaratio Cardinalium, relata ad presentem cap. n. 5. sub hac forma verborum: *Et si Parochus nihil dicat, constat tamen Matrimonium, modo partes contrahant. Et alia Declaratio n. 6. Non pertinet ad substantiam Matrimonii, ut Parochus aliqua verba proferat: idcirco valet Matrimonium, quamvis verba, experimentia consensus, prolata sint tantum a contrahentibus, dummodo Parochus sit presentis, & intelligat id, quod agitur, licet dissentiat & contradicat.*

153. Resp. Sylvius ad illud Decretum

Respondet Sylvius 2. q. 100. a. 2. circa finem: Declarationes illas, Cardinales non agnoscere pro suis; idcirco curasse eas simpliciter prohiberi, & Indici librorum prohibitorum adungi. Sacra siquidem Ill. Card. Congregatio sibi dicit innotuisse, aliquot volumina Declarationum, ementito ipsius Congregationis nomine, prodijisse in lucem, quas tamen in tenebris delituisset consultius fuisset; quando nondum undique scateant erroribus, sed alicubi etiam vera & germana sacrosanctae Synodi intelligentie profus ad versantur. Et propterea: *Decretum Indici librorum prohibitorum addendas esse omnes & qualescumque Collectiones Declarationum, Decisionum seu Interpretationum Congreg. Concilii impressas vel imprimendas, praesertim vero editiones infra scriptas. Ubi eas nominatim exprimunt, quae hic allegantur.*

Prohibito Decretum per Cong. Card.

Et cum hoc Decretum factum fuisset die 29 Aprilis An. 1621. alia Ill. Card. sacra Congregatio qui ad Indicem librorum sunt deputati, sic loquitur: *Omnes supra dictas Collectiones, Declarationes, Decisiones ac Interpretationes Congreg. Concilii impressas, tum imprimendas, & praecipue supra expressas, presentis Decreto, ob id specialiter factis, prohibet, mandans singulis eiusdemque gradus & conditionis, sub poenis in Indice librorum prohibitorum contentis, ne impostum a presentis Decreti notitia, aliquas amplius huiusmodi Concilii Collectiones, Declarationes, Decisiones, ac Interpretationes imprimere, legere vel quomodo cumque etiam, sine ulla Superiorum licentia, apud se deinceps audeant. Quod Decretum die quidem 6. Junii*

an. 1621. emanavit, sed in nostram demum venit notitiam an. 1625.

Quibus nunc addo SS. D. Urban. 8. 2. Aug. an. 1631. statuisse, *Declarationibus eiusdem S. Congregationis tam impressis, & imprimendis, quam manuscriptis, nullam fidem esse in iudicio, vel extra, a quoquam adhibendam, nisi illis, quae in authentica forma solito sigillo & subscriptione Eminent. Card. Praefecti ac Secretarii eiusdem Congregationis, pro tempore existentium, munitae fuerint. Quod Decretum 21. Novembris an. 1631. publicari iussit Episcopus Attrebat. ut ex Registro Secretariat. Episcopi Attrebat. constat, cujus copiam authenticam habeo. Cum ergo Declarationes sup. memoratae non sic sint munitae; clarum est, nullam fidem eis esse adhibendam, inquit Sylvius supra.*

154. & Constitutio nem Vr. 8.

Video, sic responderi posse ad illas Declarationes, scilicet de eis non constare authentice. Sed nunquid de duabus prioribus, quas hic producit Sylvius, constat authenticitatem? Nescio. Hoc scio, post ipsas Antuerpiae apud Joannem Meursium an. 1644. impressum esse Conc. Trident. cum Declarationibus Card. inter quas habentur, quae supra pro nostra sententia adduximus, impressum, inquam, esse cum omnibus debitis approbationibus. Quid sit, ab illis non dependet veritas communis doctrinae, sed potius ab ipsis verbis Concilii, in quibus nulla sit mentio nullitatis Sacramenti, si Parochus, vel ex malicia, vel ex ignorantia, aut oblivione, non diceret: *Ego vos in Matrimonium conjungo &c.*

155. Veritas Concl. non dependet ab illis Declar.

Nec dixeris: est argumentum ab auctoritate negativa, ergo non valet. Quippe in iis, quae dependent a libera voluntate Dei, prout dependent materiae & formae essentiales Sacramentorum, bene sequitur: non ostenditur, Deum instituisse talem rem materiam essentialem, aut talia verba formam essentialem; ergo talis res non est materia essentialis, aut talia verba forma essentialis. Et consimiliter in his, quae pendunt a determinatione Ecclesiae, veluti materia in individuo Sacramenti Ordinationis, recte argumentamur ab auctoritate negativa, dicendo; non constat Ecclesiam hoc vel illud determinasse; ergo hoc vel illud non est materia.

156. Quando valet arg. ab auctoritate negativa.

Cum ergo impraesentiarum non constet, verba illa: *Ego vos in Matrimonium conjungo &c.* esse a Christo instituta, aut ab Ecclesia determinata, tamquam forma essentialis Matrimonii, recte inferitur ab auctoritate negativa; ergo non sunt forma essentialis, sed tantum verba aliqua ceremonialis, quibus in facie Ecclesiae approbatur & confirmatur contractus Matrimonii, antea celebratus per mutuum consensum, signo externo expressum; quasi diceret Parochus: *Declaro vos legitime conjunctos, ac nomine Ecclesiae conjunctionem vestram appro-*

Non constat illa verba: Ego vos in Matrimonium &c. esse essentialia.

bo. & publicè auctoritate eam confirmo: ita ut publicè, & in facie Ecclesiæ, ab omnibus firma ac rata inviolabiliter haberi debeat.

157. Sensus bonum verborum ex Coninck declaratur.

Ita Coninck hic disp. 24. dub. 3. num. 29. (ubi longè & latè disputat pro nostra Conclus.) Sicut, inquit, contractus, qui aliàs privatim validè feret, si coram Magistratu & Notario fiat, horum auctoritate confirmatur. Quod maximè locum habet post Trident. cum Sacerdos suà præsentia dat firmitatem contractui Matrimonii, qui aliàs esset invalidus. Et hæc ratione Sacerdos, ei assistens, potest dici minister Matrimonii: tum etiam ratione sacrarum ceremoniarum, quæ ei ob reverentiam Sacramenti adjunguntur, quorum minister est Sacerdos. Tertid; quia quatenus Matrimonium est Sacramentum, ad Sacerdotes pertinet, fideles in eo suscipiendo dirigere, & dignos ad id admittere, & indignos ac ineptos arcere, & hæc ratione dicuntur id administrare ac dispensare: sicut dicitur æquam putei dispensare, qui volentes haurire, suo arbitrio admittit aut arceat. Hæc ille.

158. Eum rejicit Sylvius ob duplicem rationem.

At hic intellectus, inquit Sylvius supra, ut est valdè improprius, ita non est fundatus, nec recipiendus.

Primò; quia in celebratione Sacramentorum Ecclesiæ non solet passim uti locutionibus valdè impropriis; passim autem utitur verbis illis; *Ego vos conjungo*; ergo non accipit tam impropriè. Secundò; quia is, qui solùm declarat aliquos esse conjunctos, eorumque conjunctionem nomine Ecclesiæ approbat & confirmat; reverà non conjungit illos; nec propriè, nec impropriè: ergo non potest cum veritate dicere: *Ego vos conjungo*.

159. Responsio.

Respondet; reverà conjungit illos eo modo, quo potest eos conjungere, & quò Ecclesiæ intendit eos conjungere; nam ut fatètur Sylvius ibi, non conjungit eos, addendo tale novum vinculum, quò Matrimonium reddatur magis insolubile, quàm esset, si Parochus cum testibus præsens adesset, & sileret; sed ad vinculum contractus (cujus causa efficiens sunt ipsi contrahentes) superaddendo sacrum ac spirituale vinculum, ac sponsum & sponfam animis conjungendo per gratiam, quam isto Sacramento Deus iis confert. Hæc ille.

Parochus proprie non conjungit sponso. Trid.

Ergo, infero ego, propriè illos non conjungit; nam conjunctio in Matrimonium, propriè significat (juxta Tridentinum sess. 24. in principio) Matrimonii perpetuitatem insolubilemque nexum; sicut ait: *Matrimonii perpetuum insolubilemque nexum, primus humani generis parens, Divini Spiritus instinctu pronuntiavit* &c. Hoc autem vinculo, duos tantum copulari & conjungi, Christus Dominus apertius docuit, cum posteriora illa verba, tamquam à Deo prolata

referens, dixit: Itaque jam non sunt duo, sed una caro: Statimque ejusdem nexi firmitatem, ab Adamo tantò antè pronuntiatam, his verbis confirmavit: *Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet*. Ubi ly *Conjunctum*, manifestè significat vinculum Matrimonii insolubile.

Cùm ergo in aliquibus Ecclesiis utantur dictis verbis, loco illorum: *Ego vos in Matrimonium conjungo*, liquet profectò, etiam in his ipsis, ly *Conjungo*, significare vinculum insolubile Matrimonii; ac proinde, cùm non possit propriè intelligi de primæ efficientiæ hujus vinculi, debet necessariò impropriè intelligi de ejus confirmatione seu declaratione.

Et sanè gratia, quæ confertur in hoc Sacramento, non vocatur à Concilio Trident. *Conjunctio*, sed, *Confirmatio* insolubilis unitatis supra, *Gratiam, vero, quæ naturalem illum amorem perficeret, & insolubilem unitatem confirmaret, conjugisque sanctificaret, ipse Christus* &c. Ergo non est verisimile, per ly *Conjungo*, in istis verbis: *Ego vos in Matrimonium conjungo*, intellexisse vinculum illud spirituale per gratiam; quod & ipsum impropriè significatur per ly *Conjungo*, ut patet; cùm illa gratia, ut jam dictum est, sit tantùm perfectio & confirmatio naturalis illius amoris, & insolubilis unitatis.

Non tango; verisimilius esse, idque PP. Concilii probè scivisse, gratiam conferri ante prolationem istorum verborum; si necem voluissent contrarium decernere, indubiè aliter fuissent locuti, & aliis verbis suam mentem explicassent, æque formam essentialem reliquissent dispositioni uniuscujusque provincie in particulari; cùm in aliis Sacramentis ubique ferè sit uniformitas, ut patet in forma Baptismi, Confirmationis &c.

Si ergo Conc. existimasset in hoc Sacramento formam verbalem fore necessariam, sicut in aliis Sacramentis, proculdubio certa aliqua verba præscripserit, saltem pro tota Ecclesiæ Latina; jam autem reliquit illam formam dispositioni uniuscujusque provincie; signum profectò, quod non sit forma essentialis, sed tantùm ceremonialis, alioquin non admitteret tantam diversitatem, quæ tantum de facto admittit. Nam Alii dicunt (inquit Sotus 4. dist. 26. q. 2. a. 2. arg. 4. in fine) *Ego vos sponso & Sacramento confirmo, & Alii. Quos Deus conjunxit, homo non separet*, atque Alii aliter. Si Sacerdos Sacramentum confirmat, ergo per illa verba non confert Sacramentum; sed supponitur jam collatum per mutuum consensum, per verba de præsententi expressum. Et si Deus eos conjunxit, ergo Sacerdos non conjungit per ista verba, sed supponit jam per Deum, id est, per gratiam sacramentalem conjunctos.

Et verò quæ æquivalentia inter illas formas: *Ego vos in Matrimonium conjungo*, & *Quos Deus conjunxit*, homo non separet? Nam in priori forma solum exprimitur conjunctio, in posteriori insuper indissolubilitas conjunctionis. Deinde quæro, in vocatio SS. Trinitatis solum est necessaria de præcepto, an etiam necessitate Sacramenti? Quæ ergo verba præcisè necessaria necessitate Sacramenti? Mirum DD. nunquam de hoc disputasse, cum in aliis Sacramentis diligentissimè quarant, quæ verba sint necessaria necessitate Sacramenti. Ex quo manifestè colligitur, sensum communem fuisse, illa verba in Matrimonio non esse Sacramentalia, sed tantum ceremonialia.

mus Mag. Sent. 4. dist. 18. *Hoc sanè dicere ac sentire possumus*, quod solum Deus dimittit peccata & retinet: & tamen Ecclesiæ contulit potestatem ligandi & solvendi: sed aliter ipse solvit vel ligat, aliter Ecclesiæ; ipse enim per se tantum dimittit peccatum, quia & animam mundat ab interiori macula; & à debito æternæ mortis solvit. Non autem hoc Sacerdotibus concessit, quibus tamen tribuit potestatem solvendi & ligandi, id est, ostendendi homines ligatos vel solutos. Ergo secundum Magistr. quando Sacerdos dicit: *Absolvo te*, idem est, ac si diceret, Ostendo te absolutum. Cur ergo, quando Sacerdos dicit: *Conjungo vos*, non possit esse sensus: Ostendo vos conjunctos?

Mag. Sent. 106.

Explicantur verba Absolutionis: ex Groppeo.

166.

Explicantur verba Absolutionis: ex Groppeo.

Eandem explicationem verborum Absolutionis, invenies in Concil. Colonienfi, five potiùs in Enchiridio, quod adjungitur illi Concil. ex quo Sylvius petit testimonium pro sua sententia, ut infra videbimus. In illa itaque Enchiridio, cujus Auctor est, ut existimat Bellar. lib. 1. de Matr. c. 6. Joannes Gropperus, pag. 177 sic lego: *Principio ergo roget aliquis; si verum est, peccata in interiori penitentia remitti, ac hominem justificari, quia exteriori penitentia opus est? Aut quidam post remissionem culpæ, & Absolutionem penæ æternæ (quæ in interiori penitentia Deus operatur) facit Sacerdos?*

Cui quæstioni respondens ait: *Hæc quæstio ex superioribus satis explicari potest; sed ut res clarissimè intelligatur, id animo repetendum est, quod paulò ante diximus, necesse esse, ut remissionem peccatorum accipias, certò credere, tibi remissa esse peccata propter Christum. Fano cum hæc certitudo non judicio sensuum, aut rationis effecti in nobis queat, sed fide tantum; constat autem, fidem in paucissimis hominibus, præsertim his, qui gravioribus criminibus occupati quandoque fuerunt, ad eam certitudinem (nisi æternis signis juvetur) pervenire ut certò credant aut stantant, se esse in gratia, nimirum dissidentia ac dubitatione de voluntate Dei, quæ in animis nostris naturaliter hæret, cum fide perpetud luctante, quod re ipsa unumquemque in animo suo experiri non dubium est. Idcirco Christus, huic imbecillitati Fidei nostræ per externum Sacramentum subveniendum ratus Penitentia Sacramentum instituit Joan. 20. ut quemadmodum Baptisimum, Eucharistiam & cetera Sacramenta, certæ & efficacia signa esse voluit, quibus doceamur, ut quod foris in specie visibili geræcervimus, intus per fidei virtutem in nobis effecti certò credamus, sic & Penitentia Sacramentum nobis relinquendum putavit, quo Fidem nostram de remissione peccatorum stabiliret & confirmaret; atque eam ob rem Sacerdotibus insignem illam potestatem contulit, remittendorum scilicet peccatorum, hoc est, potestatem signo visibili indicandi & ostendendi, consenti ac penitenti peccata per Deum esse remissa &c. Quid*

163. Non possunt proferri nisi à Parocho.

164. in præsentia conjugum.

165. Respondo 1.

166. Respondo 2.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ni ergo illa verba *Ego te absolvo* &c. secundum Auctorem illius Enchiridii hunc sensum habeant: *Ego indico & ostendo tibi, peccata per Deum esse remissa?*

167.
Explicatio
confirmatur
ex Sylvio.

Præterea Sylvius 3. part. q. 84. a 3. cum sexto loco sibi objecisset: Non est alienum à modo loquendi Scripturæ novi Testamenti, ut remitti dicatur, quod ostenditur vel significatur esse remissum, ut Luc. 7. *Remittuntur tibi peccata tua*, cum tamen jam ante remissa essent ad hæc verba: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*. Ad hanc, inquam, objectionem respondet hic Auctor: Si uno loco verbum *Remittendi*, sic accipiatur; non tamen in aliis, ut Matth. 9. *Quamquam nec Luc. 7. necesse sit ita accipere*. Nam hic sermo: *Remittuntur tibi peccata*, vel est confirmatio remissionis, antea factæ, quasi diceretur: *Remissa sunt*: vel prioribus verbis: *Remittuntur ei peccata multa*, significatum est, quod jam nunc forent remittenda; posterioribus vero remittit. Hæc ille.

Ergo non debet censeretur alienum à modo loquendi, ut conjungi dicatur, quod ostenditur vel significatur esse conjunctum. Et si hæc verba: *Remittuntur tibi peccata*, possunt esse confirmatio remissionis, antea factæ, cur illa verba: *Ego vos conjungo* &c. non possunt esse confirmatio conjunctionis, antea factæ, quasi diceretur: *Conjuncti estis?*

168.
Item ex jure
Canonico c.
2. de Iure-
jur.

Denique, quod ly *Absolvimus*, in jure canonico aliquando idem significet, quod, absolutum esse ostendimus, probatur ex cap. *Per venit*. 2. de Jurejurando (quod desumptum est ex registro Greg.) ibi: *Quem tamen absolvimus, quia nefandissimam coactione juravit*. Ubi Gloss. verb. *Absolvimus*, sic ait: *Intellige de facto ad cautelam... vel ex pone, Absolvimus, id est, absolutum esse ostendimus, & sic concordat litteræ præcedenti, scilicet nullis vinculis posse constringi*. Cum igitur eadem sit horum verborum series: *Conjungimus vos*, sive *Ego vos conjungo*, similiter est de his judicandum.

Atque ut nullus SS. PP. inveniretur dixisse, hæc verba esse taliter intelligenda, & debere explicari per declaro, approbo, confirmo, quid tum? Fortè tempore SS. PP. non fuerunt in usu ista verba, sed alia, quibus solemniter sponsi benedicebantur à ministris Ecclesiæ. Vel si fuerunt in usu, nulla erat controversia; sed Omnes supponebant, sic debere intelligi, ut essent vera. Et mirum fanè, si illa verba fuerint in usu tempore Conc. Florent. tamquam essentialia, mirum, inquam, quod Florent. nullam eorum fecerit mentionem.

169.

An Florentinum fecerit mentionem verborum Sacerdotis in Matr.

Si dixeris: fecit mentionem, quando dixit: *Hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tamquam materia, verbis tamquam forma, & personà ministri, conferentis Sacramentum, cum intentione faciendi, quod*

facit Ecclesia. Jam autem hæc sola verba proferuntur à ministro, cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia.

Respondeo; verba conjugum, quibus exprimitur mutuus consensus, proferuntur cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia; saltem virtuali & implicita, id est cum intentione faciendi, quod alii fideles faciunt, quæ intentio hic sufficit; sicuti in Baptismo, qui in necessitate ministratur à laico, nihil minus cogitante, quam de Sacramento; sufficit enim, quod velit facere illud, quod Sacerdotes Baptizantes communiter faciunt.

Nec obstat; quod non requirantur verba formalia ad exprimendum consensus formalium, quia non constat Florent. requirere verba formalia in omnibus Sacramentis, imò potius contrarium; alioquin cur in Matrimonio ea non assignasset, sicuti in aliis omnibus Sacramentis assignavit? An propter incertitudinem? Certè propterea magis debuisse exprimeret, ea saltem, quæ certa erant; sicuti in Baptismo expressit etiam formam Græcorum, de qua poterat esse aliqua dubitatio, eò quod videri posset, non eorum valere formam ordinariæ Latinorum.

Si reponas, incertum erat, quis esset minister Matrimonii, & per consequens, an verba formalia Sacerdotis forent necessaria. Respondeo; ego quando dixit, Sacramenta omnia perfici verbis tamquam formam, non potuit intelligere verba formalia; nam sic absolutè definiisset, etiam ad Matrimonium requiri verba formalia, quod tamen, ut fateris, adhuc est dubium.

Ex his patet responsio ad 6. Argumentum Sylvii supra. Subinde, inquit, reperitur istum: *Si conjecturam habeat Pastor alicujus impedimenti, Ordinarium consulat, antequam eos, de quibus dubitat, jungat Matrimonio*; ut in Synodo 1. Provinc. Camerac. c. 10. tit. de Matr. Aliquando dicitur, quod: *Si quis sine proclamationibus Matrimonialibus, carnis remissione, ab Ordinario obienta, Matrimonium aliquos jungere præsumat, graviter puniatur*; ut in Synodo 2. Provinc. Mech. tit. 10. c. 2. Quis dicit, in ejusmodi sermonibus hunc esse sensum: Antequam declaret junctos esse Matrimonio, eorumque conjunctionem approbet ac confirmet? Vel istum: Si quis declaret aliquos esse junctos Matrimonio &c. Hæc ille.

Respondeo; Parochum non tantum jungere Matrimonio per illa verba: *Ego vos conjungo*; sed etiam per nudam assentiam ab eis, que ullis verbis. Sensus ergo est; Si conjecturam habeat Pastor alicujus impedimenti, Ordinarium consulat, antequam ad solemnizationem Matrimonii procedat, assistendo illi & declarando eos esse conjunctos, eisque benedicendo.

Unde in ultima Synodo Mech. A. o. 1607. tit. 10.

tit. 10. c. 1. sic scriptum habes: Parochus ante solemnizationem Matrimonii, tam sponsum, quam sponsam, expresse interroget, num libere & sine ulla coactione ad Matrimonium simul contrahendum advenierit: & si alterum eorum ad id coactum esse adverterit, ad solemnizationem Matrimonii non procedat. Et cap. 6. Meminerint Parochi, sibi non licere vagorum hominum Matrimonii interesse. Ergo quod dicitur c. 2. Si quis sine ius (proclamationibus) earumve remissione &c. jungere aliquos presumat, idem est, quod Matrimonio aliquorum interesse.

Et sane quis dubitet, etiam testes interesse Matrimonio? Quamquam illi non dicantur jungere, quia sicut antea dixi, non interfunct nomine Ecclesie & auctoritate ejus sicuti Parochus, & ideo Parochus potius dicitur minister in aliquibus Manualibus, ut supra adhuc notavi. Notandum autem, quod in Synodo illa novissima Mech. nuppiam dicitur minister hujus Sacramenti.

Septimo argumentatur Sylvius: Quando Parochus dat litteras testimoniales de Matrimonio, quod ipse solemnizavit, non potest dicere: Ego ipsos, vel, Ego vos in Matrimonio conjungo, & tamen per ejusmodi litteras declarat, eos esse conjunctos, eorumque conjunctionem approbat & confirmat.

Respondeo; sed non per modum ceremonie sacre; porro ista verba: Ego vos conjungo, declarant conjunctionem prius factam, declarant, inquam, per modum ceremonie sacre; & ideo illas litteras sic debet concipere, juxta Ordinationem Pastoralis Rom. sub Paulo 5. Ego Joannem filium N. & Mariam filiam N. solemniter per verba de presenti Matrimonio conjungi; id est, Ego tamquam minister Ecclesie adfuiti eorum Matrimonio, & eos solemniter declaravi esse conjunctos, eorumque conjunctionem solemniter approbavi & confirmavi. Eumque esse sensum horum verborum, Omnes dicent, qui docent contrahentes esse ministros hujus Sacramenti, & verba Sacerdotis non esse de essentia Sacramenti.

Inter hos merito computari debet Doct. Angel. 4. dist. 28. q. 1. a. 3. in corpore. Respondeo dicendum, quod sicut in aliis Sacramentis quedam sunt de essentia Sacramenti, quibus omnibus non est Sacramentum, quedam autem ad solemnitatem Sacramenti pertinent, quibus omnis verum perficitur Sacramentum, quamvis peccet, qui omittit; ita etiam consensus, expressus per verba de presenti, inter personas legitimas ad contrahendum, Matrimonium facit, quia hec duo sunt de essentia Sacramenti; alia autem omnia sunt de solemnitate Sacramenti, quia ad hoc adhibentur, ut Matrimonium convenientius fiat, unde si omittantur verum Matrimonium est, quamvis peccet sic contrahentes, nisi per aliquam legitimam causam excusentur.

Et ibidem ad 2. sic ait: Dicendum, quod actus noster in Penitentia, quamvis sit de essentia Sacramenti, non est tamen sufficiens ad inducendum proximum effectum Sacramenti, scilicet Absolutionem a peccatis: & ideo oportet, quod ad perfectionem Sacramenti interveniat actus Sacerdotis. Sed in Matrimonio, actus nostri sunt causa sufficiens ad inducendum proximum effectum, qui est obligatio: quia quicumque est sui juris, potest se alteri obligare, & ideo Sacerdotis benedictio non requiritur in Matrimonio, quasi de essentia Sacramenti. Nescio quomodo aliquis clarius posset exprimere nostram & communem doctrinam.

Unde miror Sylvium in Supple. q. 42. a. 1. quæstio. 1. ausum fuisse D. Tho. pro sua allegare sententia, eod quod 4. dist. 1. q. 1. a. 3. ad 5. sic scribat: Ad 5. dicendum, quod Matrimonium, secundum quod est in officium, & Penitentia, secundum quod est virtus, non habent aliquam formam verborum, sed secundum quod utrumque est Sacramentum, in dispensatione ministrorum Ecclesie consistens, utrumque habet aliqua verba, sicut in Matrimonio sunt verba exprimentia consensum, & iterum benedictiones ab Ecclesia institutæ. Nimirum, inquit Sylvius, quantum ad verba materialia, quibus effertur, cum secundum esse formale, & esse significativum, à Christo sint instituta.

Sed quæro ego, ubi Christus instituit illa verba secundum esse formale, & significativum? An forte Matth. 19. ubi dixit: Quod Deus conjunxit, homo non separet? Sed nunquid idem formale significatum horum verborum: Ego vos conjungo &c? Patet quod non; quia formale significatum priorum verborum est, non solum conjunctio, sed etiam indissolubilitas conjunctionis illius per potestatem humanam; at verò in posterioribus verbis nullum est, quod significet illam indissolubilitatem.

Deinde; unde constat Doctorem Angel. per Benedictiones, ibi intelligere solam pronuntiationem istorum verborum: Ego vos conjungo &c? Sanè illa verba nuppiam in Rituali Romano vocantur, Benedictio; multò minus, Benedictiones; sed contrarium manifestè patet ex his, quæ subseribo ex d. Rituali tit. de Sacram. Matr. Moneat Parochus conjuges, ut ante benedictionem Sacerdotalem, in templo suscipiendam, in eadem domo non cohabitarent, neque Matrimonium consumment, nec etiam simul maneant. Et post pauca: Caveat etiam Parochus, ne quando conjuges in primis nuptiis benedictionem acceperint, eos in secundis benedicat. Rursus ait: Matrimonium in Ecclesia maxime celebrari decet; sed si domi celebratum fuerit, presente Parocho & testibus, sponsi veniant ad Ecclesiam benedictionem accepturi.

Quis non videt, per ly Benedictionem, non posse

175.
Perperam
allegatur à
Sylvio, pro
sua senten-
tia.

176.
An Christus
instituerit
illa verba:
Ego vos
&c.

177.
An Doct.
Angel. per ly
Benedictio-
nes, intelle-
xerit à ver-
ba.

Rit Roma-
num.

posse ibi intelligi illa verba: *Ego vos conjungo &c?* Nam illa verba omnibus nuptiis applicari debent, & proferri debent à Parocho præsentate, tamen si domi celebretur Matrimonium. Quis ergo revelavit Sylvio, D. Tho. per *ly Benedictiones ab Ecclesia institutæ*, intellexisse sola ista verba Parochi: *Ego vos conjungo &c?*

178. Omitto alia loca S. Tho. quæ congerit Sylvius supra, in quibus dicit, solum Sacerdotem ex officio ministrare & dispensare Sacramenta; & his omnibus unum locum sole meridiano clariorem oppono, ex q. 42. Supple. a. 1. ad 1. ubi habet hæc formalia verba: *Ad primum ergo dicendum, quod verba, quibus consensus exprimitur Matrimonialis, sunt forma hujus Sacramenti, non autem benedictio Sacerdotis, quæ est quoddam Sacramentale.* Idem dicit 4. dist. 26. a. 1. ad 1.

Coniuck. Cum igitur (inquit Coniuck supra §. *Ad vigesimum primum*) in his locis, in quibus hanc difficultatem ex professo disputat, ita clarè suam sententiam exponat; nescio, an alicui viro prudenti possit videri veritatis amans, qui his neglectis, eam ex aliis quibusdam locis, in quibus obiter & obscure quædam huc spectantia tangit, conatur colligere, & contendit, clara potius esse interpretanda per obscura, quàm contrà; ac si veritatem, quam oculis clarè inspicis, coneris conjecturis ex variis auditis rumusculis elidere. Adde, ex jam dictis facilè esse, alia D. Tho. loca ita explicare, ut cum his nullo modo pugnent. Hæc ille.

179. Dicitur ergo solus Sacerdos ex officio ministrare & dispensare Sacramenta; quia ipse solus ex parte Ecclesiæ ad hoc est ordinatus, sive ut ministrat Sacramenta, ea conficiendo, sive ut dispenset, assistendo & dirigendo eos, qui ea ex ordinatione divina conficiunt. Neque enim ministratio seu administratio alicujus Sacramenti importat ejus confectioem, ut patet in Eucharistia, quam Sacerdos administrat populo, tamen si tunc eam non conficiat. Et veluti in Rituali Rom. præscribuntur varii ritus, quibus Sacerdos uti debet in administratione hujus Sacramenti; ita etiam præscribuntur varii ritus, quos observare debet Sacerdos, quando administrat Sacramentum Matrimonii, & illud solemnizat; quàmvis ipse non conficiat Sacramentum Matrimonii, sed soli contrahentes.

180. Ac proinde parvi, immo nullius momenti est argumentum, quod Sylvius supra defumit ex Rituali Rom. Novissimè, inquit, Rituale Rom. jussu Pauli 5. editum, sic in præfatione loquitur: *Ceterum illorum tantum Sacramentorum, quorum administratio ad Parochos pertinet, ritus in hoc opere præscribuntur; ejusmodi sunt, Baptismus, Pœnitentia, Eucha-*

ristia, Extrema Unctio, Matrimonium. Ergo ex Ritualis istius auctoritate dicendum est, Parochum esse ministrum, sicut Baptismi, Pœnitentiæ, Eucharistiæ, sicut Baptismi, Pœnitentiæ, ita Matrimonii. Hæc ille.

Respondeo; sicuti alio modo est minister Baptismi, & alio modo minister Eucharistiæ, ita etiam alio modo est minister Baptismi, & alio modo minister Matrimonii; minister utique Baptismi, id ipsum conficiendo cum ritibus ibi præscriptis; minister autem Eucharistiæ, illam Distribuendo, & minister Matrimonii, ei assistendo juxta ritus ibi præscriptos. Nec enim (inquit Coniuck supra §. *Ad decimum septimum*) Auctores illius Ritualis, aut illo loco, aut ullà illius libri parte intendebant docere, quinam essent ministri Sacramenti Matrimonii; hoc enim ad finem, ab eis, aut à Pontifice intantum erat omnino impertinens; sed eis solum erat propositum, instruere Pastores circa ritus in administratione seu dispensatione Sacramentorum observandos; qui planè eidem sunt, & eodem modo adhibendi, sive minister Sacramenti sit Parochus, sive contrahentes. Hæc ille. Hinc etiam, ut bene advertit Hérin ibi disp. 2. q. 3. n. 26. Rituale Rom. cautè abstinere à nomine ministri in toto tit. de Mat. quod nomen tamen non tacet, dum in particulari agit de aliis Sacramentis.

Ceterum quod docet Doct. Angel. idem in hac controversia docuit Scotus 4. dist. 20. q. 1. n. 15. ibi: *De Ministro (Sacramenti Matrimonii) est aliud dubium, quia ut plurimum ipsimet contrahentes ministrant sibi ipsi hoc Sacramentum vel murdo, vel uterque sibi. Sed hoc requiritur necessario, si in omni contractu Sacramento, quia aliquando patres contrahunt pro filijs vel filiabus presentibus, eis non exprimentibus signa propria. Si ergo ibi est Sacramentum, oportet dicere, quod minister hujus Sacramenti potest esse indifferenter, quicumque presens esse minister in contractu Matrimonii.* Ut Scotus non dubitat, an contrahentes, an verò Sacerdos sit minister Sacramenti; sed an parentes, qui contrahunt pro filiis, sint ministri, & per consequens, eorum verba forma Sacramenti; an verò tali casu non sit Sacramentum, sed solum contractus; ut patet ex posterioribus verbis. *Si ergo ibi est Sacramentum &c.*

Sed nunquid dubius hæsit in hac difficultate Mag. Sententiarum? Minime. Audiamus ipsum 4. dist. 24. §. *Premissa.* *Illam sententiam, quæ dictum est, solum consensum facere conjugium, videtur obviare, quod Eugenius Papa ait: Aliter legitimum non est conjugium, nisi ab his, qui super feminam dominationem habere videntur, & à quibus custoditur, uxor peratur, & à parentibus ponetur, & legibus docetur, & à Sacerdote*

178. *Locus clarissimus in quo D. Tho. tenet communem sententiam.*

Coniuck.

179. *Quomodo solus Sacerdos dicitur ex officio ministrare Sacramenta.*

180. *Arg. Sylvii desumptum ex Rit. Rom.*

mos est) benedicatur, & à paranymphis custodiatur, ac solemniter accipiatur. Item, ita legitima scitote esse connubia, aliter verò præsumpta, non conjugia, sed adulteria vel fornicationes sunt; nisi voluntas propria suffragata fuerit, & vota succurrerint legitima. Hoc autem non ita intelligendum est, tamquam sine enumeratis, non possit esse legitimum conjugium: sed quia sine illis non habet decorem & honestatem debitam. In huius enim Sacramenti celebratione, sicut in aliis, quedam sunt pertinentia ad substantiam Sacramenti, ut consensus de presenti, qui solus sufficit ad contrahendum Matrimonium: quedam verò pertinentia ad decorem & solemnitatem Sacramenti, ut parentum traditio, Sacerdotum benedictio & huiusmodi, sine quibus legitime fit conjugium, quantum ad virtutem, non quantum ad honestatem Sacramenti.

parentum & amicorum, benedictiones Presbyteri, & alias solemnitates, quæ solent adhiberi in Matrimonio.

Et ne dixeris; loquitur solum de contractu Matrimonii, & non de Sacramento; nam illicò atexit: Ex quibus patet sufficere consensum conjugum quoad essentiam Sacramenti secundum leges, ut Pontifex ait, id est, secundum legem naturæ & Divinam. Neque enim de legibus civilibus Nicolaus est intelligendus. Hucusque Hesselius. Qui in tota explicatione huius Sacramenti, non meminit Sacerdotis ut ministri, aut aliquorum verborum Sacerdotis, tamquam formæ essentialis.

Nec obstat; quòd hæc scripta sint ante Concil. Trident. quia si ante Conc. Trident. Sacerdos non fuit minister huius Sacramenti, & benedictio Sacerdotis non fuit forma essentialis, neque post Trident. cum in Ecclesiæ potestate non sit, instituire novos ministros Sacramentorum, & novas formas essentielles; sic enim docet Conc. Trident. sess. 21. c. 2. in principio: Præterea declarat, hanc potestatem perpetuo in Ecclesia fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione, salvâ illorum substantiâ, ea statueret, vel mutaret &c. Non maneret autem salva substantia, si Ecclesia institueret novos ministros, & novas formas.

Si inferas ex illis verbis Trident. cum Scribonio supra; ergo Matrimonia clandestina ante Trident. non erant vera Sacramenta; quippe quæ per Trident. nulla & irrita decernuntur. Negatur Conseq. quia Trident. per hoc, quòd irritet illa Matrimonia, non mutat substantiam huius Sacramenti, ut alibi adhuc dictum est; sed tantum efficit, ut contractus, qui antea erat validus, & per consequens validum Sacramentum, modo sit invalidus, & per consequens nequeat esse verum Sacramentum, cuius utique materia, vel etiam tota essentia, est contractus validus. Non ergo per hoc Ecclesia mutavit substantiam Sacramenti magis, quam per alia impedimenta, jure Ecclesiastico dirimentia, quæ nec ipse Scribonius potest negare. Mutasset autem substantiam Sacramenti, si, relicto Matrimonio clandestino valido in ratione contractus, irritasset ipsum in ratione Sacramenti; nam Christus nihil aliud requirit ad validum Sacramentum, quam validum contractum. Porò valorem contractus reliquit dispositioni Ecclesiæ, sicut antea relictus erat dispositioni Reipub. civilis, cuius est præscribere formas essentielles contractuum. Vide alibi dicta. Istud ergo argumentum Scribonii nihil omnino valet.

Uti nec illud, quod ibidem subiungit: Longè ante Conc. Trid. Matrimonia clandestina semper fuerunt interdicta, hoc autem fieri non potuisset, si vera fuissent Sacramenta.

185. Occurritur objectioni.

186. Objectio de sumpta ex verbis Trident. solvitur. Scribonius.

187. Alia obiectio ex Scribonio.

Ref.

183. Perperam scripsit Bannez. de DD. hanc rem fidei dicitur res. quæ sit.

184. Cuius sit.

185. Cuius sit.

Diluitur.

Respondeo: longè ante Conc. Trident. erat prohibitum jure naturæ contrahere Matrimonium cum voto simplici castitatis; ergo Matrimonium sic contractum non erat verum Sacramentum; quid videtur tibi Scriboni, nonne egregiè sequitur? Si autem jus naturæ potest prohibere Matrimonium, quod, secundum Omnes, est Sacramentum; cur non etiam jus positivum Ecclesiæ? An ergo Matrimonium, quod contrahitur contra speciale interdictum Episcopi, non erit Sacramentum, quia peccatum est? Censetur quia omne Matrimonium, quod contrahitur cum impedimento tantum impediente, & non dirimente, non est Sacramentum, quia peccaminosum?

Et verò Matrimonium in vitis parentibus contractum, nonne longè ante Conc. Trident. fuit interdictum? Num idèò non fuit verum Sacramentum? Sicuti ergo hoc Matrimonium, quamvis verum Sacramentum, tamen ab Evaristo Papa, 30. q. 5. cap. *Alter*. vocatur non conjugium, sed adulterium vel fornicatio; eadem ratione Matrimonium clandestinum in eodem cap. dicitur non conjugium, sed adulterium vel fornicatio, tamen fit verum Sacramentum.

188.

Tertia ob-
jectio ex eod.

Hinc male ex illo cap. infert Scribonius supra: Ergo saltem non censetur esse Sacramenta (Matrimonia sine sacerdote contracta) quia si existimasset (Evaristus) fuisse Sacramenta, non vocasset adulteria, fornicationes, stupra; indignum enim fuisset, Sacramentum vocare adulterium. Hæc ille.

Solvitur ex
Bellar.

Scio (prosequitur) quid ad hoc respondeat Card. Bellar. loqui Pontificem de Matrimonio legitimo in foro exteriori: Ecclesia enim, inquit, non judicat Matrimonium legitimum, sed fornicationem in foro exteriori, nisi testibus probari possit. Ergo inferam ego contra eum, Ecclesia in foro exteriori non judicat Matrimonium clandestinum esse Sacramentum, si judicat esse fornicationem, quia fornicatio non est Sacramentum, nec Sacramentum judicatur fornicatio ab Ecclesia. Hæc est illatio Scribonii.

Optimè equidem; nam procul dubio, si judicatur in foro exteriori fornicatio, judicatur in eodem foro invalidus contractus; quid ergo mirum si non judicetur Sacramentum? Ergo etiam in foro interno non judicatur Sacramentum, supposito, quod in foro interno judicetur validus contractus, sicut reverà judicatur à Trid. Neg. Conseq.

189.

Confirmatur
solutio.

Neque hoc magis indignum est, quam consecrationem sacrilegam, v. g. consecrationem corporis Christi, factam à sacerdote degradato, hæretico aut schismatico, vocare verum Sacramentum in foro interno, sicuti reverà est; quamvis in foro externo Canones Ecclesiæ id negent, Sic enim lego cap. *Schis-*

ma, 24. q. 1. Non est Christi corpus, quod a schismaticis conficit, si veritate duce dirigimur, quia videlicet schismatico est iudicium; præmiserat quippe Pelagius (qui est Auctor istius Canonis) Quia Spiritum non habent corporis Christi, Sacrificium habere non possunt, ad sui scilicet & aliorum, scienter cum ipsis communicantium, utilitatem.

Simili ergo modo dicere possumus: Matrimonium clandestinè contractum, aut contra rationabilem voluntatem parentum, non est verum Sacramentum, quia non sacra fide non sanctificat sponfos, sed potius coinquinat; quia sic contrahendo peccant mortaliter, ponendo obicem gratiæ sacramentali, etsi alioquin à parte rei fit Sacramentum; & nisi esset Sacramentum, sic contrahentes non peccarent mortali sacrilegio.

Interim puto, posse dari casum, in quo nullo modo sit peccatum clandestinè contrahere, ubi Trident. non est receptum; v. g. ad evitandam mortem, alioquin certò inferendam, vel ad evitandum stuprum; maxime, si omne illud voces clandestinum, quod contrahitur absque benedictione Sacerdotis; nam in primis, lex prohibens talia Matrimonia, tantum est Ecclesiastica, quæ non obligat in gravi necessitate. Et aliunde, inconvenientia, quæ nata sunt sequi, evitari possunt, ut supra notavi, si adsint testes fide digni.

Deinde; tamen si nulli adessent testes, quamvis tunc uterque conjux exponat se periculo adulterii, non tamen semper periculo proximo; immo aliquando nequidem remoto, v. g. si alter conjux est in extremo vitæ periculo, quod, naturaliter loquendo, non potest evadere. Quòd autem non semper periculo proximo; quia tales possunt esse pericula, de quibus hic & nunc non potest prudenter cogitari, quòd postea contrahent aliud Matrimonium. Ergo seclusà lege, positivè (quæ potuit merito ob hujusmodi periculum, quod per se loquendo subest, graviter prohibere hujusmodi Matrimonia) non foret talis casu Matrimonium clandestinum, graviter saltem, peccaminosum. Itaque Matrimonium clandestinum non est intrinsecè male; ut nec copula carnalis, per quam clandestinè contrahitur Matrimonium, de supra latius ostendimus; ut proinde ex hoc parte non sit ratio negandi, Matrimonium clandestinum esse verum & propriè dictum Sacramentum, conferens gratiam ex opere operato non ponentibus obicem.

Sed contra, Matrimonia clandestina ex modo contrahendi, adversantur huic Matrimonii: facile enim est, alteri conjugum alii commiseri, circa adulterii notam. Adversantur etiam indissolubilitati; cum enim Matrimonium clandestinum sit ignotum, facilimè homines convolant ad alias nuptias, abloque

abque eo, quod possint convinci. Adversantur quoque bono prolis, quam negare non est difficile, cum mulier probare Matrimonium nequeat. Quis igitur dicit, inquit Scribonius, Matrimonia clandestina esse Sacramenta, cum sint contra bona Sacramenti ordinata.

Respondeo: omnis, qui dicit, esse veros contractus. Nunquid magis ordinata sunt contra bona Sacramenti, quam contra bona contractus? Si ergo, non obstante illa ordinatione contraria, adhuc sunt & manent veri & validi contractus Matrimonii, ubi Trident. non obligat; quid ni etiam sint & manent vera Sacramenta? Deinde, mala illa per se non oriuntur ex Matrimonio clandestinis; sed magis proveniunt ex malitia hominum eis abutentium; quia tamen convenit malitiae hominum obviare, quantum possibile est, idem jure merito illa Matrimonia Ecclesia semper prohibuit, & ut melius obviaretur, Trident. ea irritavit.

Sed nunquid ex his bene sequitur; ergo nihil differunt Matrimonia Christianorum à Matrimoniis Gentilium, aut saltem, Judæorum? Nam & in his erat etiam mutuus consensus, & verba de presenti, & vinculum indissolubile. Quamvis enim Moyles permisit illis, dare libellum repudii, ad duritiam cordis ipsorum; ab initio tamen non fuit sic: ergo Matrimonium Judæorum fuit Sacramentum æquè, ac Christianorum; & consequenter, hoc Sacramentum non fuit à Christo institutum, nec Sacramentum novæ legis. Ita argumentatur Scribonius sup. Sed pessimè, ut jam ostendo.

Admitto libenter, in veteribus conjugibus fuisse mutuum consensum, verba de presenti, & vinculum indissolubile; sed nunquid etiam fuit gratia sanctificans? Cum igitur (inquit Trident. sess. 24.) Matrimonium in lege Evangelica veteribus conjugibus per Christum gratia præset. Ergo non fuit in eis gratia sanctificans, & idem non fuerunt verè & propriè Sacramenta, sicuti est Matrimonium in lege Evangelica, quod causat gratiam sanctificantem ex opere operato; & ratione illius causalitatis, seu virtutis causandi, dicitur Matrimonium in lege Evangelica à Christo Domino institutum; non autem ratione novæ materiæ aut formæ, vel novi ministri, quidquid Adversarii reclamant.

Si, inquit Scribonius supra, materia, forma, & minister Sacramenti Matrimonii, ex Trident. Conc. eadem sunt, quæ erant in Matrimoniis veterum, quæ Sacramenta non erant, quomodo illud esset Sacramentum, & ista non cum materia, forma, & efficiens constituent rem totaliter in esse. Nam finis solum metaphoricè, & non physicè causat. Hæc ille.

Respondeo: materia, forma, & efficiens constituent rem totaliter in esse physico, concedo; in esse morali, nego. Quæro liquidè; Matrimo-

nium clandestinum ante Conc. Trid. habebat aliam causam efficientem, quam de facto habebat? Et tamen tunc erat validum, saltem in ratione contractus, jam autem est invalidum; tunc erat verus contractus, jam autem non est verus contractus. Quare? Quia sic voluit Legislator; voluit, inquam, quod Matrimonium clandestinum ante Trid. obligaret, secus post Trident. porro verus contractus, est actio externa, pariens obligationem; quamvis ergo post Trident. Matrimonium clandestinum sit eadem actio externa, quæ prius; quia tamen nunc non obligat, sicut prius obligabat, ideo nunc non est verus contractus, sicut prius erat.

Ergo consimiliter, tamen si Matrimonium in lege veteri fuerit eadem omnino actio physica, quæ modò est in lege nova; tamen tunc non erat Sacramentum verè & propriè, sicuti nunc est; quia Sacramentum verum & proprium non solum significat actionem aliquam externam, sed talem actionem externam, quæ ex opere operato causat gratiam sanctificantem; quia ergo illa eadem actio, id est, mutuus consensus, per verba de presenti expressus, non habebat tunc virtutem causandi ex opere operato gratiam sanctificantem, quam nunc habet, idem tunc non erat Sacramentum verè & propriè, sicuti modò est.

Et à quo habet modò illa actio istam virtutem seu efficaciam? Certum est, quod à Christo, qui potuit velle (vel ostendat Adversarii impotentiam) ut eadem omnino actio quoad materiam, formam & ministrum, nunc causaret gratiam, quam antè non causabat, defectu voluntatis divinæ, quæ sola est causa physica gratiæ, & causalitatem moralem potest annectere huic vel isti actioni physice, vel jam institutæ, vel de novo instituentæ; quippe hæc causalitas nihil aliud est, quam motio aliqua metaphorica voluntatis divinæ, ad physicè causandam gratiam in anima, dignè suscipientis Sacramentum.

Hinc Conc. Trid. non dicit, Matrimonium à Christo institutum esse (etenim Christus invenit Matrimonium, à Deo institutum) sed ait, Matrimonium à Christo esse institutum Sacramentum, sess. 24. Can. 1. Si quis dixerit, Matrimonium non esse verè & propriè unum ex septem legis Evangelicæ Sacramentis, à Christo Domino institutum (scilicet in ratione Sacramenti) sed ab hominibus in Ecclesia inventum, neque gratiam conferre, anathema sit.

Et quomodò putas, instituit Matrimonium Sacramentum? Non alià certè ratione, quam tribuendo illi contractui effectum sive virtutem causandi gratiam sanctificantem ex opere operato. Quare, esse institutum Sacramentum, & conferre gratiam, non enumerantur hic à Trident. tamquam duo distincta, quasi aliud sit Matrimonium esse Sacramentum, & aliud conferre gratiam; nam hoc ipso

194. A quo Matrimonium habet vim causandi gratiam;

195. Quomodo Christus instituit Matrimonium Sacramentum.

quodd aliquid intelligitur Sacramentum, etiam intelligitur conferre gratiam, & vice versa, hoc ipso quodd dicitur, conferre gratiam, etiam dicitur esse institutum Sacramentum; sed ideo posuit illa Concilium separatim, ut significaret, quid sit, esse Sacramentum institutum.

196. *Christus potuisset Baptismum 10-annis instituere Sacramentum.*
 Ergo verum esset, quodd materia, forma, & minister Sacramenti Matrimonii, nunc eadem sint, quæ erant in Matrimonio veterum; equidem verum esse potest, quodd unum Matrimonium sit Sacramentum, & aliud non. An putas, Christum non potuisse Baptismum Joannis manente eadem materia, formâ, & ministro, instituere Sacramentum in nova lege? Noli putare, si non vis errare. Siquidem omnia hæc dependebant à mero beneplacito Christi. Et sanè ablutio, quam adhibebat Joannes, tam apta erat significare ablutioem à peccatis per gratiam sanctificationem, quam ablutio, quæ modò adhibetur. Verba autem, si quæ Joannes adhibuerit, quid nisi, sicut hæc, quæ modò adhibentur, potuissent significare ex voluntate Dei gratiam sanctificantem? Nam & hæc naturaliter non significant, nisi externam ablutioem corporis; sacramentaliter autem, siue ex institutione Christi, gratiam internam purgativam peccatorum.

197. *Verba conjugum non habent minorem proportionem ad significandam gratiam, quam verba Sacerdotis.*
 Ergo consimiliter in Sacramento Matrimonii, quamquam illa verba: *Ego accipio te in meam, vel, in meum*, naturaliter non significant, nisi mutuam obligationem matrimonialem; equidem, postquam contractus Matrimonii elevatus est ad dignitatem Sacramenti, significant ex institutione divina gratiam sanctificantem, quæ indissolubilem illam obligationem seu unitatem confirmat. Nec video, quam majorem proportionem habeant hæc verba: *Ego vos conjungo*, ad significandam gratiam sacramentalem, quam illa: *Ego te accipio in meam, vel, in meum*; nam & hæc verba significant conjunctionem, ut clarum est.

Quodd autem pronuntientur à ministro non sacro, illa autem à ministro sacro, nihil refert; quia etiam verba Baptismi possunt pronuntiarì à ministro non sacro, validè semper, licet in necessitate; & tamen non ideo habent minorem proportionem & vim significandi gratiam sanctificantem, quam si pronuntiantur à ministro sacro.

198. *Occurritur variis objectionibus ex Herinx.*
 Nec est absurdum, inquit Herinx hic disp. 2. q. 3. n. 26. quodd hoc Sacramentum, ob peculiarem rationem contractus, exigat duplicem partialem ministrum. Similiter absurdum non est, laicos, immodò etiam feminas, esse ministros hujus Sacramenti; sicut absurdum non est, ipsum contractum Matrimonii esse elevatum ad dignitatem Sacramenti. Pariter non est absurdum, hoc Sacramentum perfici validè sine alia ceremonia sacra: cum ipsemet contractus, quatenus à Christo elevatus, & debitâ intentione adhibitus, sit sacra ceremonia, ut à Baptismus. Hæc ille.

Utiq; negans esse absurda, quæ Alii affirmant, esse absurda; negans, inquam, hæc ratione; quia non est absurdum, ipsum contractum Matrimonii esse elevatum ad dignitatem Sacramenti; quæ ratio videri potest alicui insufficientem, quia petitur principium, & supponitur, quodd est probandum; scilicet contractum Matrimonii, secundum omnia & sola essentialia, quæ habuit à principio, esse elevatum ad dignitatem totalis Sacramenti, quod Adversarii negant; propter utique illa, quæ ipsi vocant absurda, & inde sequuntur. Dicerent ergo Adversarii, contractum quidem Matrimonii esse elevatum ad dignitatem Sacramenti; sed tantum Sacramenti partialis, id est, ad dignitatem materię sacramentalis, & hoc non esse absurdum.

Sed contra; etiam inde videtur sequi, hoc Sacramentum exigere duplicem, immodò simplicem partialem ministrum; nam qui ministrat materiam essentiali Sacramenti, videtur esse verus minister Sacramenti; sicut si Baptismus validè & licetè postet ministrari, uno Sacerdote abluciente, & altero profertente formam, v. g. *Baptizetis in nomine Patris* etc. qui ablueret, foret verus minister Baptismi, cum materia pertineat ad essentiali Sacramenti; quippe non magis Sacramentum potest existere sine materia, quam sine forma; licet hæc dicatur pars principalior, quia magis determinata; & ita etiam minister formæ, potest dici magis principalis: equidem qui ministrat materiam, cur etiam non possit vocari minister? Ergo, in sententia Adversariorum, habebimus tres partiales ministros Sacramenti Matrimonii, virum & foeminam, qui ministrant materiam, & Sacerdotem, qui ministrat formam, nisi velimus movere quaestionem de nomine. Si hoc non est absurdum, neque erit absurdum, quodd sit duplex partialis minister materię & formæ; sicut non est absurdum, quodd sit duplex partialis materia & forma. Sed non licet unus minister, inquit Scotus 4. dist. 2. q. 1. num. 15. *Potest dici, sicut prius, de una forma*, de qua vide dicta Conclusio precedenti.

Porro cur sit magis absurdum, laicos, immodò & foeminas, esse ministros totius Sacramenti Matrimonii, quam materię sacramentalis? Nonne & ministri sunt totius Baptismi? Nunquid uspiam revelatum est, Sacerdotem esse ministrum omnium Sacramentorum? Dicit quidem Apostolus 1. Cor. 4. v. 1. *Sic nos existimet homo, ut ministros Christi*, & dispensatores mysteriorum Dei: sed quid tum? Nam & Sacerdotes sunt dispensatores Matrimonii; quia ipsorum est admittere ad Matrimonium idoneos, & inidoneos rejicere, assistere contrahentibus, eisq; benedicere, & alias ceremonias, quas Ecclesia instituit, ut

stenderet contractum istum esse rem sacram, & non merè civilem, exhibere; quod sufficit ad veritatem istius Scripturæ.

Si autem à me quaeritur, cur Christus potius instituerit Sacerdotes ministros aliorum Sacramentorum, quam Sacramenti Matrimonii. Respondeo: quia alia Sacramenta ordinantur, vel ad spirituales uniuscujusque hominis in seipso perfectionem; vel ad spirituales gubernationem & multiplicationem Ecclesiæ, ut docet Conc. Florent. in Decreto Eug. ibi: *Horum (Sacramentorum novæ legis) quinque prima ad spirituales uniuscujusque hominis in seipso perfectionem, duo ultima ad totius Ecclesiæ regimen multiplicationemque ordinata sunt. Per Baptismum enim spiritualiter renascimur: per Confirmationem augetur in gratia & roboramur in fide; renati autem & roborati, nutrimur Divinæ Eucharistiæ alimonia. Quod si per peccatum egritudinem incurrimus animæ, per Penitentiam spiritualiter sanamur. Spiritualiter etiam & corporaliter (prout anima expedit) per Extremam Unctionem. Per Ordinem vero Ecclesiæ gubernatur & multiplicatur spiritualiter: per Matrimonium corporaliter augetur.*

Quid ergo miramur, si Deus, qui per laicos disposuerat corporaliter Ecclesiam suam augere, etiam ipsos instituerit ministros Matrimonii?

Absurdum est (inquit Estius 4. dist. 26. §. 10.) ab alicujus Sacramenti administratione generaliter excludi Episcopum aut Sacerdotem, atque ejus ministrum necessariò esse debere eum, qui non sit Ecclesiæ minister, sed homo laicus aut quasi laicus; immò mulier, quod est absurdum, cum Sacramenta Ecclesiæ vel necessariò, vel saltem convenienter & decenter debeant administrari per viros, eosque Ecclesiæ ministros. Hæc ille.

Sed in primis; Christus non excludit generaliter Episcopum aut Sacerdotem à ministerio hujus Sacramenti; nam jure divino non prohibetur eis Matrimonium, ut diffusè ostendimus Disp. 8. Tract. 5. Concl. 2. Ecclesiæ autem, sicut ex justissimis causis prohibuit eis Matrimonium contrahere, sic consequenter ex eisdem causis excludit eos à ministerio hujus Sacramenti.

Deindè, petitur hic principium; nam hoc est, quod quaeritur; an omnia Sacramenta Ecclesiæ vel necessariò, vel saltem convenienter & decenter debeant administrari per viros, eosque Ecclesiæ ministros; illud ergo probatum oportuit, non suppositum. Ex quo autem hoc probatur? Sanè, ut convenienter & decenter administraretur hoc Sacramentum, quod institutum est ad solam multiplicationem corporalem Ecclesiæ, videtur abundè sufficere, ut minister Ecclesiæ debeat assistere contrahentibus, eosque dirigere, ac suâ benedictione Matrimonium confirmare.

Si inferas; ergo hoc Sacramentum non habet certum ministrum, neque certam formam, quod est contra Conc. Florent. ut putat Scribonius supra q. 6. ubi valdè urget hoc argumentum.

Respondeo, & quaero: Conc. Florent. requirit formam magis certam quam materiam? Hæc omnia (inquit) Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tamquam materia, verbis tamquam forma, & personâ ministri &c. In quibus nulla major requiritur certitudo formæ aut ministri, quam materiæ. Et verò materia Sacramenti Matrimonii certa est? Dicimus (inquit Scribonius supra) cum Cano lib. 8. de Locis Theol. c. 5. & aliis DD. signa externa, consensum internum experimentia, esse materiam. Hæc ille.

Sed nunquid, quaero ego, hæc signa externa sunt certa? Audite Scribonium: In Matrimonio clandestinum contracto sæpè nulla fiunt verba, sed nutus impudici, sed tactus, sed oscula, sed turpia & obscœna commercia affectu maritali, quæ tamen cum Bellarminus velit habere vim Sacramenti in responsione ad 2. objectionem Cani, nonne videtur vobis aperte docere contra decisionem Conc. Florent. determinatam formam requirentis? Ita interrogat hic Auctor.

Interrogabo Scribonium & ego unum sermonem; signa externa, consensum internum experimentia, necessariò sunt verba? An etiam possunt esse nutus, dum contrahitur Matrimonium in facie Ecclesiæ? Audite rursum Scribonium: Tertio probatur, materiam Sacramenti Matrimonii esse verba seu signa consensum conjugum experimentia. Ergo secundum ipsum sufficiunt alia signa præter verba; ergo sufficiunt nutus. Infero ego, ergo materia non est certa, nam idè forma nostra secundum ipsum non est certa, quia in Matrimonio clandestino sæpè nulla fiunt verba, sed nutus impudici &c.

Breviter; quod apud ipsum est materia Sacramenti, apud nos est forma Sacramenti: ergo si nostra forma non est certa, nec ipsius materia erit certa; ostendat autem hic Auctor, & magnus erit Apollo, Conc. Flor. exigere majorem certitudinem formæ, quam materiæ.

Quantum ad incertitudinem ministri, factemur in nostra sententia esse duplicem ministrum, sicuti est duplex forma, & sicuti in sententia Scribonii est duplex materia; quia duplex signum externum, unum viri, alterum foeminae; sicuti ergo hæc diversitas partialis signi, non impedit certitudinem materiæ, requisitam à Conc. Florent. sic neque diversitas partialis ministri repugnat certitudini ministri, requisitæ à Conc. Florent. vel ostendant Adversarii Florent. requirere majorem certitudinem ministri, quam materiæ.

Miror autem summoperè, Adversarios

204. An Flor requirat majorem certitudinem ministri, & formæ, quam materiæ Sacramentorum.

Scribonius.

205. Arguitur contra Scribonium.

206. Diversitas partialis ministri non repugnat certitudini ministri.

207.

Non valet hic argumentum ab aliis Sacramentis.

ausos sumere argumentum ex aliis Sacramentis; nam certum est, in aliis Sacramentis (excepta Pœnitentiâ) unum & eundem ministrum, qui profert formam, etiam applicare materiam; cum tamen etiam indubitatum sit in eorum sententia, Sacerdotem, qui est minister Sacramenti Matrimonii, solam formam proferre; contrahentes verò exhibere materiam.

Et fanè quod aliud Sacramentum, præter Eucharistiam, consistit in re permanente? Num indè rectè inferitur, ergo etiam Eucharistia non consistit in re permanente? Nonne plures simul & successivè possunt ministrare Sacramentum Extremæ Unctionis eidem infirmo, in eadem infirmitate? Cui alteri Sacramento id competit? Et Eucharistiam nunquid Sacerdos sibiipsi ministrat? Ergo etiam sibiipsi potest ministrare Sacramentum Pœnitentiæ, Negatur Conseq. Ergo tamen nemo possit seipsum baptizare, confirmare, absolvere &c. non rectè indè inferitur; ergo nemo potest sibiipsi conferre Sacramentum Matrimonii. Item non valet: Sacerdos est minister ordinarius Baptismi, Confirmationis &c. ergo etiam Matrimonii, & sic in aliis: nã singula Sacramenta habent aliquid particulare, quo à ceteris distinguantur.

208.

Non est speciale Matrimonii, quod habeat duplicem materiam &c.

Sed neque particulare est Sacramento Matrimonii, quod habeat duplicem materiam, duplicem formam, & duplicem ministrum partialem; nam idem reperitur in Sacramento Extremæ Unctionis, in quo sunt quinque unctiones diversarum partium corporis, & quinque formæ correspondentes, & singulæ unctiones possunt à diversis ministris fieri, & conferunt distinctas gratias sacramentales, ut suo loco uberius ostendimus, Et nunquid rectè indè inferret Scribonius: Ergo Extrema Unctio non habet certam materiam, aut certam formam, aut certum ministrum, prout exigit Con. Florentinum?

Videte acumen intellectus Scribonii, quem, tanquam defensores sententiæ Melchioris Cani, adducit Sylvius supra in 2. 2. q. 100. a. 2. dicens: Quòd autem senserint (veteres PP.) Sacerdotem esse ministrum, ex iis, quæ citata quæst. 42. Suppl. attulimus, atque etiam ex his, quæ allegat P. Joannes Marius (Scribonius) Minorita in libro Parisiensi edito a. 1620. ubi sententiam Melchioris Cani latè contra Bellarminum defendit, existimamus posse deduci. Hæc ille.

Sylvius.

209.

An veteres PP. faverent sententia Cani.

Prorsus latè defendit, sed an bene defendat, relinquo iudicio Lectoris ex illis, quæ hæcenus dicta sunt, & adhuc dicentur. Itaque ad veteres PP. quos Cano, & ex ipso Scribonius allegat pro sententia Cani, unico verbo respondet Vasquez hic disp. 3. c. 7. n. 84. nihil omninò favere illi sententiæ; nam, inquit, si denotare vellent Matrimonii

Vasquez.

illa (intelligit clandestina, de quibus loquuntur isti Patres) non fuisse Sacramenta, non idè id dicerent, quia non adfuit Sacerdos, proferens verba, instituta à Christo pro forma, cum tamen aliàs legitima essent, sicut contendit Canus, neque enim id levissimè insinuant; sed quia omninò irrita & nulla, utpote ab Ecclesiâ prohibita, esse censerent: & omnium eorum testimoniâ è spectare solum videntur. Hæc ille.

Ubi etiam insinuat, Conc. Trident. non definiisse, toto antea tempore simpliciter legitima & rata fuisse, sed cum illo additamento: *Quamdiu Ecclesia ea irrita non fecit.* Quando verò ea irritatio cœperit, & quantum duraverit, non definiisse. Hoc satis certò constat ex Trident. aliquo tempore illa Matrimonia in Ecclesiâ valida fuisse, alioquin non fuisset opus novâ irritatione, propter gravia peccata, id est, perpetua adulteria, quæ ex clandestinis conjugis ortum habent.

Sed expendamus singula testimonia. Primum est Evaristi Papæ, quod superius citavimus ex Mag. Sent. ad quod ibidem ipse respondet: Matrimonia aliter facta, quam ibi præscribitur ab illo Pontifice, esse quidem legitima conjugia, tamen non habere decorem & honestatem debitam. Si locus (inquit Coninck supra) ex Evaristo citatus, (ut mittam eum apertè loqui de benedictione solemnii, quæ fit cum precibus & oblationibus) faceret ad rem, sequeretur benedictionem Sacerdotis esse de essentia, non tam ipsius Sacramenti (cujus ibidem nulla fit specialis mentio) quam ipsius contractus Matrimonii, adè ut aliter contractum omninò esset invalidum. Immo sequeretur, hoc esse invalidum, si contraheretur non petità venia parentum aut tutorum, aut sine dotè &c. que salvâ fide dici nequeunt: dicitur ergo ibidem, aliter contractum non esse Matrimonium, sed adulterium, quoad forum externum, in quo aliàs non probatur legitimum. Hæc ille.

Quòd autem apertè loquatur de benedictione solemnii, quæ fit cum precibus & oblationibus, ac proindè non de illis verbis *Ego te conjungo* &c. patet ex his verbis Evaristi: *Et suo tempore sacerdos aliter (ut mos est) cum precibus & oblationibus à Sacerdote benedicatur &c.*

De eadem benedictione intelligitur illud Hormisdæ Papæ (& referitur 30. q. 5. c. 2.) *Nullus fidelis, cujuscumque conditionis sit, occultè nuptias faciat: sed benedictione acceptâ à Sacerdote, publicè nubar in Domino.*

Item cap. 13. Conc. Carthag. 4. (è referatur ead. c. 5.) *Sponsus & sponsa cum benedicti sunt à Sacerdote, à parentibus suis, vel à Paronymphis offerantur, qui cum acceperint benedictionem, eadem nocte pro reverentia ipsius benedictionis in virginitate permanent.*

Sed dicit aliquis: hæc jura loquuntur de benedictione, quæ omnibus Christianorum conjugis debet adhiberi; ergo non possunt intelligi de benedictione solemnī, quæ non potest adhiberi secundis nuptiis; arg. c. 1. de secundis nuptiis: *Capellanus (quem benedictionem cum 2. constituit celebrasse) ab officio benedictionis suspensum, &c.* Et cap. 3. eod. *Vir autem vel mulier ad bigamiam transiens, non debet à Presbytero benedici.* Ergo necessariò debent intelligi de benedictione minùs solemnī, scilicet de illis verbis: *Ego vos conjungo &c.*

Præterea; si Conc. Carthaginense existimasset, illam benedictionem solum esse ceremoniam, & non ipsum Sacramentum, non erat causa, cur tantæ reverentiæ habendæ, novos conjuges admoneret; nam æqualem, vel majorem benedictionem, Christiani quilibet, singulis diebus accipiunt in fine Sacrificii, tum à Sacerdotibus, tum ab Episcopis; neque tamen propterea monentur abstinere ab usu conjugii.

Respondet Coninck supra, Primò; Concilium loquitur de benedictione, ad quam sponsi à paranympis deducuntur, quod propriè solemnī convenit. Secundò; hæc sola à Jure & Canonibus dicitur benedictio nuptiarum. Tertio; Concilium aperte indicat se loqui de benedictione, quæ non omnibus nuptiis adhibetur; ait enim: *Sponsi cum benedicti sunt &c.* Frustra autem adderet: *Cum, si omnes omnindò essent benedicendi.* Quòd autem sponsi jubeantur pro reverentia benedictionis, conjugii usu eà nocte abstinere, non est mirum, cum eo tempore vulgò pro scelere habitum fuerit, uti conjugio eo die, quo cryptas Martyrum visitassent, ut ex multis historiis patet. Hæc ille.

Quòd autem sola solemnī benedictio, dicatur à jure benedictio nuptiarum, probat idem Auctor ex Conc. Trident. sess. 24. c. 1. de Reform. Matr. ubi cum dixisset, Parochum, post datum ac acceptum à sponsis utrimque consensum in Matrimonium, debere dicere: *Ego vos in Matrimonium conjungo &c.* subjungit, sponfos hortandos, ne ante benedictionem Sacerdotis, in templo acceptam, simul cohabitent. Et infra suspendit Sacerdotem, qui alterius Parochiæ sponfos, sine illorum Parochi licentia, conjungere, aut benedicere ausus fuerit, aperte ostendens, hæc distingui. Nec credo ullum in jure locum reperiri posse, ubi illa verba Sacerdotis; *Ego vos conjungo*, aut similia, vocentur, *Nuptiarum benedictio*, aut, *solemnizatio*. Imò jus sæpè aperte insinuat contrarium, dum non solum, uti jam ostendi, illa distinguit; sed expressè vetat, ne secundæ benedicantur, aut contractæ tempore Adventus aut Quadragesimæ solemnizentur, cum tamen etiam his jubeat, à Parocho assistente,

adjungi ista verba: *Ego vos conjungo &c.* Quod malè sine exceptione faceret, si crederet, illorum verborum pronuntiationem posse dici nuptiarum benedictionem aut solemnizationem. Hucusque Coninck.

Deinde argumentor sic: vel jura suprà citata intelligunt per benedictionem Sacerdotis tantum illa verba: *Ego vos conjungo &c.* vel etiam intelligunt benedictionem solemnem; si primum, ergo tunc nulla erat obligatio suscipiendi solemnem benedictionem à Sacerdote, quod est incredibile. Non etiam secundum rectè dicitur; quia benedictio solemnī non potest adhiberi secundis nuptiis, & tamen loquuntur de illa benedictione (secundum te) quæ omnibus Matrimonii adhiberi debet. Omitto, quod nullum jus antiquum mentionem faciat istorum verborum aut similium: *Ego vos conjungo &c.* quod signum esse potest, jure antiquo illa verba non fuisse necessaria, sed neque usitata.

Accedat Rituale Rom. quod per benedictionem nupiam intelligit ista verba; sed benedictionem solemnem. *Moneat Parochus conjuges, ut ante benedictionem Sacerdotalem in templo suscipiendam &c.* Caveat etiam Parochus, ne quando conjuges in primis nuptiis benedictionem acceperint, eos in secundis benedicat &c. *Matrimonium .... si domi celebratum fuerit præsentè Parocho & testibus, sponsi veniant ad Ecclesiam benedictionem accipiuri &c.* Postremò meminerint Parochi, à Dominica 1. Adventus usque ad diem Epiphaniæ, & à feria 4. Cinerum usque ad octavam Paschæ inclusivè solemnitates nuptiarum prohibitæ esse, ut nuptias benedicere &c. Putas autem, quòd jura antiqua nupiam meminerint hujusmodi benedictionis, sed tantum benedictionis privatæ sive illorum verborum: *Ego vos conjungo &c.*? Non est credibile; sed potius oppositum credendum est, scilicet meminisse benedictionis solemnī, quæ simpliciter dicitur benedictio; non autem benedictionis privatæ, ut sic loquar, sive istorum verborum: *Ego vos conjungo &c.* quæ fortè tunc non fuit in usu.

Si autem à me quaeritur; quomodo ergo intelligenda verba Hormisdæ Papæ, quæ videntur generaliter requirere benedictionem Sacerdotis in omnibus nuptiis? Respondeo: fortè tunc temporis nondum fuisse prohibitam benedictionem in secundis nuptiis; nam jura, quæ citantur, longo post tempore emanarunt, sunt enim Alexandri 3. & Urbani 3. quorum primus scilicet Alex. 3. sedit a. 1161. secundus autem scilicet Urb. 3. a. 1186. Porrò Hormisda rexit Ecclesiam a. 516.

Deinde intelligi possunt verba Hormisdæ, quomodo intelligi debent verba Concilii Trident. suprà: *Præterea eadem S. Synodus hortatur, ut conjuges ante benedictionem Sacer-*

215. Probatio:

216. Rituale Rom. per benedictionem intelligit solemnem.

217. Quomodo intelligenda verba Hormisdæ.

doilem, in templo suscipiendam, in eadem domo non cohabitent. Ubi generaliter seu indefinite loquitur de omnibus conjugibus, & indubie per benedictionem intelligit solemnem, cum tamen constet, non omnibus conjugibus talem benedictionem posse impendi; ut proinde intelligi debeat Concilium, nisi aliquid obstat, propter quod nuptiæ non sint solemniter benedicendæ; sive quando sunt tales conjuges, qui ex constitutione Ecclesiæ debent solemniter benedicere.

218. An Tertullianus sit a parte Adversariorum.

Ceterum allegant etiam pro sua sententia Adversarii Tertull. lib. 2. ad Uxorem in fine, Ambros. Epist. 70. & Innoc. Epist. 9. ad Probum.

Referam singulorum verba, ut Lector videat, quantum ea probent intentum. Sic ait Tertull. Unde sufficiam ad enarrandam felicitatem ejus Matrimonii, quod Ecclesia conciliat, & confirmat oblatio &c. Ergo solum illud Matrimonium est Sacramentum, quod contrahitur præsentem Sacerdote, & loquente hujusmodi verba: Ego vos conjungo &c. qualis Consequentiæ? An forte negarent Adversarii, istud Matrimonium esse Sacramentum, quod contraheretur absque oblatione? Et tamen etiam ipsius meminit ibi Tertullianus. Nunquid Adversarii admitterent, Matrimonium sine consensu parentum non esse Sacramentum? Et tamen ibidem subjungit Tertull. Et obsignatum angeli renuntiant, pater ratum habet. Nam nec in terris filiis sine consensu patrum ritè & jure nubent.

219. An D. Ambrosius.

Quantum ad S. Ambrosium Epist. 70. aliis lib. 3. Epist. Epi. 24. hæc sunt ejus verba: Nam cum ipsum conjugium velamine Sacerdotali, & benedictione sanctificari oporteat, quomodo potest conjugium dici, ubi non est fidei concordia? Ergo, interunt Adversarii, hæc verba Sacerdotis: Ego vos conjungo &c. sunt forma hujus Sacramenti. Quasi verò benedictio nuptiarum, unà cum velamine Sacerdotali, sive cum impositione veli, quo sponsæ caput olim obnubebatur, aut, ut jam in quibusdam locis fit, impositione extremitatum stolæ super sponso, foret pronuntiatio istorum verborum: Ego vos conjungo &c. Et nulla alia foret benedictio, quâ conjugium posset dici sanctificari.

Rituale Rom.

Audite Rituale Romanum: His expletis (id est, postquam Sacerdos, intellecto mutuo consensu de præsentem, iussit eos invicem jungere dexterâs, dicens: Ego conjungo vos &c.) si benedicendæ sint nuptiæ, Parochus Missam pro sponso & sponsâ, ut in Missali Romano celebret, servatis omnibus, quæ ibi præscribuntur. Ibi autem præscribuntur diversæ benedictiones, quibus Matrimonium posset dici sanctificari eo modo, quo sanctificatur per velamen Sacerdotale, quod olim non solebat imponi sponso, nisi Matrimonio jam contracto per verba de præsentem.

Paret ex Nicolao ad Confutata Bulgarorum c. 3. (& refertur 30. q. 5. c. 3.) Nuptiæ (in. Olim quæ Pontifex) tam mares, quam femine, non ligaturam auream vel argenteam, aut ex quolibet metallo compositam, quando nuptiæ fœdera contrahunt, in capitibus deferunt: sed post sponsalia, quæ futurarum sunt nuptiarum promissa: fœdera quoque consensu eorum, qui hæc et illa contrahunt, & eorum, in quorum potestate sunt, celebrantur: & postquam a verbis sponsam sibi sponsus per dignum fidei annulo insignitum desponderit, dotemque urrigne placitam sponsus ei cum scripto, pactum hoc continentem, coram civitatis ab utraque parte tradiderit (aut mox ante apto tempore, ne videlicet ante tempus lege definitum tale quid fieri presumatur) ambo ad nuptialia fœdera (id est carnalia commercia) perducuntur: & primum quidem in Ecclesia Domini cum oblationibus, quas offerre debent Deo per Sacerdotis manum, statuantur; sicque illum benedictionem & velamen caeleste suscipiunt.

Quis non videt, Pontificem ibi locutum de benedictione solemnem, quæ solum est ceremonialis? Alioquin dicamus, etiam velamen caeleste esse materiam Sacramenti. Si enim benedictio est forma Sacramenti, quia per eam, secundum Ambrosium, conjugium sanctificatur, quid ni velamen Sacerdotale sit materia, cum & per ipsum sanctificatur conjugium secundum Ambr. supra? Ergo per sanctificationem ibi non intelligitur collatio gratiæ sanctificantis ex opere operato, sed inferior aliqua sanctitas, qualis accedere solet aliis rebus, quæ ab Ecclesia solemniter benedicuntur. Porro, quod bene notandum est, loquitur Ambr. de Matrimonio fidelis cum infideli, ut patet ex ultimis verbis: Ut non est Fidei concordia. Illa autem Matrimonia jure Ecclesiastico irrita sunt, adeoque nec solemniter, nec privatim à Sacerdote benedicuntur.

Venio ad Innocentium, qui loco citato scribit: Quæ de re, Domine fili merito illustrati statuimus, fide Catholica suffragante, illud est conjugium, quod primitus erat gratiâ divina fundatum: conventumque secundæ mulieris prioris superstitie, nec divortio ejecta, nullo pacto posse esse legitimum. Quæ verba, quomodo probent intentum Adversariorum, non video. An forte, quia primum Matrimonium erat gratiâ divinâ fundatum, idè, secundum Innocentium, illa verba: Ego vos conjungo &c. illam gratiam contulerunt, & per consequens sunt forma Sacramenti? Quis adeò incertus & rudis, ut sic audeat argumentari?

Innocentio succedat Alex. 3. qui, ut volunt Adversarii, docet, benedictionem nuptiarum esse Sacramentum, cap. Cum in Ecclesia, 19. de Simonia, ubi sic ait: Horribile

nimis est, quod in quibusdam Ecclesiis locum venalitas perhibetur habere: ita ut pro Episcopis vel Abbatibus, seu quibuscumque personis Ecclesiasticis, ponendis in sedem, seu introducendis Presbyteris in Ecclesiam, nec non & pro sepulchris, & exequiis mortuorum, & benedictionibus nubentium seu alii Sacramentis aliquid requiratur. Et infra: Ne igitur hæc de cætero fiant, vel pro personis Ecclesiasticis deducendis in sedem, vel Sacerdotibus instituendis, aut sepeliendis mortuis seu benedicendis nubentibus, seu alii Sacramentis conferendis seu collatis, aliquid exigatur, districtius prohibemus. Ubi semel & iterum (inquiunt Adversarii) benedictionem nuptiarum vocat Sacramentum.

Si dicas: nomen Sacramenti, latè sumi; idque indè patere, quod sepulturæ & exequiæ mortuorum ibidem comprehendantur sub Sacramentis: Respondetur, non ita esse. Cum enim dicitur. *Seu alii Sacramentis*, relatio non fit, nisi ad benedictiones nubentium, de quibus proxime præcedit. Ita Sylvius in Suppl. q. 42. a. 1. quæsitio 1. ac si Conflarius Pontificis fuisset.

Vis autem scire Sylvi, de quibus benedictionibus nubentium loquatur Pontifex? Audi Gloss. verb. *Benedictionibus nubentium*, ubi sic ait: *Sic inf. eod. Suam, pro benedictionibus nubentium aliquid accipi prohibetur, quia per eas gratia confertur, licet pro Matrimonio aliquid dare vel accipere non est peccatum, 1. q. 1. Quidquid, & 32. q. 2. Honorantur; quia licet sit Sacramentum, per ipsum tamen gratia non confertur, 27. q. 1. Nuptiarum. 32. q. 2. Connubia. Unde est argumentum, quod non idem juris est in accessorio, quod in principali.* Hæc Gloss.

Porro cap. *Suam*, quod 1. loco citat: sequentis est tenoris: *Suam nobis Parochiani de Villa Franca querimoniam desinarunt, quod Capellanus eorum pro exequiis mortuorum, & benedictionibus nubentium, minus licite pecuniam ab eis exigit & extorquet. Et infra: Discretionem vestram mandamus, quatenus dictum Capellanum, ut à tanta præsumptione desistat, & etiam pro excessu satisfaciatur, competentium moneatis &c.* Ita Innoc. 3. Ubi Gloss. verb. *Benedictionibus nubentium. Quæ*, inquit, *Sacramenta sunt, unde non reterantur, supra de Secundis Nuptiis c. 1. & 3. Sic sup. eod. Cum in Ecclesiis. Ubi de hoc.*

Vides Sylvi, per benedictiones nubentium, non intelligi in illis iuribus verba ista: *Ego vos conjungo*, quæ reterantur in secundis nuptiis? Prohibetur autem pro his aliquid accipi, non quod sint vera Sacramenta, collati va gratiæ ex opere operato, ut perperam ibi docet Gloss. sed quia Matrimonium Sacramentum est, & gratiam confert ex opere operato, ut contra Gloss. supra definitur à Conc. Trident. sess. 24. can. 1. ac

cessorium autem sequitur suum principale; quia ergo propter Matrimonium, quæ Sacramentum est, nihil accipi potest, hinc etiam propter benedictiones nubentium, quatenus sunt quædam Sacramentalia, consequenter annexa Matrimonio, nihil accipi potest, absque peccato simoniæ. Non enim simonia prohibet venditionem dumtaxat Sacramentorum, sed etiam quarumcumque rerum spiritualium, seu sacrarum functionum; illas autem benedictiones nubentium esse sacras functiones, quis audeat dubitare? Et verò certum est, sepulturas & exequias mortuorum non esse vera Sacramenta, quæ tamen ibidem enumerantur tamquam res sacræ, pro quibus illicitum sit aliquid exigere.

Et hinc merito Mart. 5. in fine Conc. Constantensis, jubet suspectos de hæresi interrogari, an credant quod Christianus, contemnens susceptionem Sacramentorum Confirmationis, vel Extremæ Unctionis, vel solemnizationis Matrimonii, peccet mortaliter; quia videlicet, qui contemnunt solemnizationem Matrimonii, quæ ab Ecclesia adhibetur, ut significet Matrimonium esse verum Sacramentum, etiam videtur contemnere ipsum Sacramentum Matrimonii. Ergo neque hic Pontifex favet Adversariis.

Videamus, si saltem faveat Guilielmus Parisiensis; nam & illum adducunt Adversarii pro patrono suæ sententiæ. Idem, inquit Sylvius supra, olim significavit Guilielmus Parisiensis in tract. de Matr. cum dixit, necessarium esse, nubentibus impendi Sacerdotalem benedictionem. Nam quod Nonnulli respondent, eum non loqui de benedictione, his verbis contenta: *Ego vos conjungo*; sed de alia, quæ tempore Sacrificii adhibetur, non satisfacit: hæc enim posterior non adhibetur omnibus conjugis; Guil. autem dicit, quod sine Sacerdotali benedictione nunquam celebrandum est Matrimonium.

Dicit præterea; quod Matrimonium est sacrum apud fideles, seu sacrandi & sanctificandi vim habet virtute benedictionis; ergo sentit omnia Matrimonia, quæ sunt Sacramenta novæ legis, habere benedictionem; illa quippe omnia & sola habent vim sacrandi. Hæc ille.

Subscribo ego verba Guil. quæ habet tum c. 6. tum c. 9. de hac controversia. c. 6. circa medium sic ait: *Habet Matrimonium non parum sanctitatis ex benedictione, vel oratione Sacerdotali, sine qua nunquam celebrandum est Matrimonium, quam, quicumque contempserint aut declinaverint, nisi metu iusto, aut aliâ causâ necessariâ (ergo ex causâ necessaria omitti potest hæc benedictio, prout fit in secundis nuptiis) non sunt conjuges habendi (scilicet in foro exteriori) sed fornicarii, nec filii eorum legitimi essent censendi. Si enim nec cibis*

226.
Mart. 5. non
favet Ad-
versariis.

227.
An faveat
Guilielmus
Parisienfis.

228.
Verba Guil.
liel. Parisienfis
quis nullatenus
faveat.

224.
De quibus
benedictionibus
nubentium loquitur
hic Pontifex.

cap. de Si-

225.
Quare nihil
potest accipi
pro benedi-
ctionibus nubentium.

Tendent.

sumendus est absque oratione & benedictione Sacerdotali, ubi Sacerdotis est copia: nec aliquod opus, etiam leve aut modicum, quod operis nomine dixerit sit, aggrediendum vel faciendum absque benedictione & divina invocatione, sicut dicit Apost. in 3. Colloss. Omnia quaecumque facitis in verbo aut opere, omnia in nomine Domini Jesu Christi facite, gratias agentes Deo & Patri per ipsum.

Colloss. 3.

Amplius: quia gratia sanctificationis per Matrimonium querenda, & execrationes carnalium contaminationum exterminande, ipsaque conjunctio maris & feminae sanctificanda est, contra carnis illecebras, & antiqui serpentis insidias: gratia verò sanctificationis, & puritas spiritualis, nec Deo acceptabilius queri, nec efficacius aut facilius obtineri à Patre misericordiarum, quam gratiosissimis Ecclesiae precibus; non solum saluberrimum, sed etiam decens necessarium (ergo non absolute necessarium) nubentibus impendi Sacerdotalem benedictionem, & orationes Ecclesiae fieri super eos, quibus eis Matrimonialis sanctitas impetretur. Quis non videt Guil. hic non loqui de illis verbis: Ego vos conjungo &c. quæ nunquam possunt omiti, si sint vera & essentialis forma hujus Sacramenti?

229. Alia verba ejusdem Auct. in quibus videtur magis favore.

Magis favore videtur Adversariis, quod idem Auctor scribit c. 9. ubi querit i. quæ sit virtus Sacramentalis Matrimonii, scilicet quam gratiam præterit, quod remedium contra peccatum, & hoc Sacramentaliter. Manifestum enim, inquit, est, quod ipsa contrarietate, quam habet ad prostitutionem fornicariam, & abominationem sodomiticam, adjuvat conjuges contra illos; nec minus manifestum est intelligentibus, ipso sui merito apud Deum, contra carnalium iniquationum execrationem, apud longissimum retributorem omnium bonorum Deum, remedium obtinere conjugibus &c. Neuter autem eorum modorum Sacramentalis est; quod enim facit Matrimonium virtute sua essentiali, hoc est, contrarietate, aut quod facit merito suo, non facit virtute Sacramentali, seu virtute benedictionis & orationis, quæ consuevit fieri super nubentes. Ac post pauca: Utrum autem Sacramentum veri nominis, & Sacramentalis virtutis sit, si præter nuptialem benedictionem & orationem, quam habere potest contrahatur. Verum certum est, quod & sacrum signum est, & sacrans sive sanctificans virtute essentiali seu contrarietatis, ut diximus. Et forsitan merito, dummodo nuptialis benedictio non contemnatur, sed virtutem Sacramentalem omnino non habet, nec veri nominis est Sacramentum, nisi sicut diximus. Unde & Matrimonium apud fideles, & apud infideles æquivocè dicitur; apud infideles enim non est, nisi sicut diximus: apud fideles autem & illo modo, & insuper sacrans benedictionis virtute. Hæc ille.

230.

Propter quæ existimat Valquez supra cap.

4. in principio, negari non posse, Guil. Paris. fuisse in ea sententia, id est, in sententia Adversariorum. Sed hoc negat Coninck supra, qui sic eum explicat: Nec veri nominis est Sacramentum, nisi sicut diximus, id est, quando non contemnitur benedictio. Ubi expressè docet, Matrimonium ex virtute sive ratione sua essentiali, quæ contrariatur fornicationi & similibus viciis voluptatibus, esse signum sacrum, & sacrans sive sanctificans, in quibus aperte consistit essentia Sacramenti. Addit verò: Dummodo nuptialis benedictio &c. quia cum hanc contemnentibus ponant obicem gratiæ, Matrimonium non est in iis signum actu sanctificans; & consequenter non exercet in iis Sacramentalem virtutem, & ob hanc causam negat in iis esse veri nominis Sacramentum, quia ratione obicis non exercet in iis virtutem Sacramentali, atque ita videtur eâ carere. Ita Coninck.

Sed meo iudicio (salvo meliori) non videtur hic esse sensus illius Auctoris, ut patet ex verbis, supra ex ipso allegatis; nam expressè distinguit virtutem essentialem, secundum quam dicitur signum sacrum, sacrans sive sanctificans, & virtutem meritoriam, & virtute sacramentali, quam tribuit soli benedictioni Matrimonii fidelium: ergo censet, solum Matrimonium fidelium, quod benedicitur à Sacerdote, esse Sacramentum propriè dictum. Quod autem non loquatur de benedictione solemni, quæ fit intrâ Sacrificium Missæ, indè videtur fieri manifestum; quia sic secundæ nuptiæ, secundum illum Auctorem, non essent verum Sacramentum; cum illæ nuptiæ non benedicantur tempore Sacrificii Missæ. Ergo ille Auctor videtur favore isti sententiæ; nisi velis illum errasse, docendo, secundas nuptias non esse verum Sacramentum.

Etiã favore videtur Joannes Groppetus in Enchiridio Christianæ institut nominis Conc. Colonienfis edito, ubi cap. 12. de hoc Sacramento sic ait: Verbum itaque hujus Sacramenti, quo accedente ad elementum fit Sacramentum, id nimirum est, quo ambo mas & femina (cum pietatis respectu, quæ in Deum sibi mutuo fidem conjugalem dant accipiunt) non quovis modo, sed in Dei nomine conjunguntur ac copulantur. Interim nihil refert, quæ lingua, an latinâ, an vernaculâ, an qualibet aliâ & quibus dictionibus hoc verbum exprimat, modo id clarè & exercè significetur, nempe præsentem marem & feminam in se mutuo consentientes, seseque in conjuges accipientes in Dei nomine, seu in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti copulari. Est autem tale verbum, Christi verbis, uti validissimâ ac firmissimâ basi subnixum, cum inquit; Quos Deus conjunxit, homo non separet. Quibus sanè verbis Sacramentum Matrimonii novæ legis firmissimè stabilitur,

biliter, & Christianorum conjugia ab omnium aliarum gentium connubiis separantur.

233.
Resp. Bullar.

Respondet Bellar. lib. 1. de Matr. c. 6. Grop- perum ibi non dissentire à Cæteris, in hujus Sacramenti forma constituenda, & ideò so- lum allegasse verba Domini: *Quod Deus con- junxit* &c. ut probaret, Matrimonium Chri- stianorum non esse contractum merè civilem & humanum, & verba conjugum referenda esse ad illam divinam & sacram conjunctio- nem, de qua dictum est, *Quod Deus conjunxit* &c.

Siquidem verbis jam recitatis illicò sub- jungitur: *Verbum profectò admirabile, quod ne- mo potuisset effari præter Verbum, quod Caro fa- ctum est. Quo in primis ostenditur, quod quicum- que pietatis respectu legitimo conjugio copulan- tur, eos non temerè, neque humanis tantum cere- moniis, sed ipso Deo invisibiliter assistente & in- sensibiliter cooperante conjungi; atque etiam Deum non solum interesse, sed & præesse suo (hoc est pietatis respectu contracto) conjugio. De- inde, eodem Christi verbo principalis res seu vis Christiani Matrimonii declaratur, quæ est in- dissolubilis firmitas fœderis seu vinculi conjuga- lis, insigni Dei gratiâ redimita. Nam si Deus conjuges sic necit ac copulat, ut nulli hominum potestas sit eos separandi, omninò consequens est, ut eisdem à se conjunctis conjugibus, et- iam eam gratiam impertiat, quæ sibi hoc mu- tuo atque inviolabili fœdere per ipsum & castum amorem perpetuò cobærere, sequè mutuò ad eum modum, quo Christus Ecclesiam, pro suo modulo completi ac diligere possint, ab omni immundi- tia alieni.*

234.
Præterea
Catherinus

Ergo solum vult Gropperus hic dicere, per illa verba Christi significari effectum gratiæ sanctificantis, quam Christus Matrimonio in nova lege annexuit; non autem, quòd illa ver- ba sint forma hujus Sacramenti, & Deus sive Christus Minister, ut perperam docuit Catherinus in Opuſculo de Matr. q. 1. Et quàmvis Enchiridium istud pro forma assignaret illa verba; non tamen eo sensu, quo Catherinus, qui putat (inquit Vasquez sup. c. 3. n. 32.) se- mel dicta à Christo, & relicta in Scriptura, sin- gulis Matrimoniiis pro forma deservire; at ve- rò Theologi Colonien. censent ea verba sin- gulis Matrimoniiis esse formam, quatenus à Sacerdote repetita proferuntur. Sic ille.

Sed hoc ego puto non esse verum, saltem id non colligitur ex verbis jam relatis; immò no- stram sententiam clarè & expresse in iis tra- di, docet Coninck supra. Clarè (inquit) & ex- presse dicitur, verba, quibus conjuges sibi mu- tuo dant & accipiunt fidem conjugalem, esse verbum, quo accedente ad elementum, fit Sa- cramentum, sive esse formam, ex qua simul cum materia componitur Sacramentum.

235.

Sed contra videtur facere; quòd c. 18. pro elemento Enchiridium assignet verba conju-

gum, sic enim incipit illud cap. *Elementum* ^{Contrò ar-}
hujus Sacramenti est illa exterior ^{guitur,}
viris conjunctio, seu ille exterior gestus & actus, ^{Primo.}
quo conjuges in nomine Domini copulantur, ac inter copulandum profitentur, se post hac duos in una carne futuros, sibi que mutuò conjugalem fidem perpetuò servaturos, cui cum sexuum commixtio accesserit, tum demum perfectum hujus Sacramenti elementum efficiatur, quo expressis ejus finis, virtus & efficacia designantur.

236.

Præterea cap. 22. docet, Matrimonia clan- destina non fuisse Sacramenta, ibi: *Certè ut sint* ^{Secundò!}
Matrimonia, Sacramenti tamen vel nomen, vel sanctitatem sibi vendicare non possunt, nisi pio accedente consensu, in Ecclesia Dei firmentur. Nam quis id Matrimonium Sacramentum re- tte dixerit, cujus non sit auctor vel conjuctor Deus? Et infra: Nam conjunctio, quam Sacer- dos facit, significat Matrimonium nectente Deo (cujus legatione Sacerdos fungitur) copulari; quamobrem etiam Sacerdos, Christi verbis inter copulandum utitur, nempe iis: Quos Deus conjunxit, homo non separet. Benedictio verò significat, vitam conjugatam, à Deo benedictam esse. Denique oblatio signat, hujusmodi vitam hostiam boni odoris esse coram Domino. Ubi ex- presse distinguit inter benedictionem, copu- lationem & oblationem; & benedictionem ponit in verbis Christi, Quos Deus conjunxit &c. quibus Sacerdos tunc temporis verifimi- liter utebatur loco eorum, quibus jam utitur inter copulandum: Ego vos conjungo &c.

237.

Denique cap. 26. agens de Ministro hujus Sacramenti, sic incipit dicere: *De Ministro* ^{Tertio.}
hujus Sacramenti postremò videndum est Ut for- san Quidam non improbandà ratione dicant, Matrimonium certum ministrum non exigere, quòd conjuges, in sese casto amore & religiose consentientes, Deus ipse conjungat; tamen vide- mus & in veteri lege quosdam fuisse, qui Dei vice conjuges conjungerent; quare ergo magis putan- dum est, in nova lege Sacerdotes (qui legatione pro Deo funguntur) legitimos hujus Sacramenti Mi- nistros esse. In lege siquidem veteri pater, aut de- functo patre, proximus puellæ agnatus, seu tutor, Dei loco conjuges jungebat. Sic Tob. 7. legis: Et apprehendens Raguel dexteram filiæ suæ, dex- teræ Tobie tradidit, dicens: Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob vobiscum sit, & ipse conjungat vos, impleatq; benedictionem suam in vobis: Ad eundem modum ab Aposto- lorum temporibus, Matrimonii Sacramentum in facie Ecclesiæ celebratum est, ministris Sacerdoti- bus Christi, Raguelis, atque alia Scripturæ ver- ba, & pias admodum benedictiones, super con- juges pronuntiantibus. Haftenus Enchiridium.

238.

Sed ex his verbis potius videtur colligi, Sa- cerdotem non esse ministrum Sacramenti; sed tantum ministrum solemnitatis, sive solem- nis benedictionis; cum enim inter Tobiam & Saram non fuerit nisi contractus civilis, hujus

Qq nul

nulli alii potuerunt esse proprii ministri, sive causæ efficientes, quàm contrahentes. Sicut ergo Raguel tunc temporis solum erat minister improprie, sive minister solemnitatis, dans publicam auctoritatem isti contractui, ac solemniter benedicens sponso; ita etiam modò Sacerdos, quem Enchiridium comparat Ragueli, solum est minister improprie, sive minister solemnitatis hujus Sacramenti, quatenus nimirum dat ei auctoritatem, ac sponso solemniter benedicit.

Mens Enchiridii est dubia, uti etiam Guil. Parisiensis.

Ergo manet dubia mens Enchiridii sive Gropperi, qui creditur fuisse Auctor; uti etiam Guil. Parisiensis, ut patet ex dictis; adeoque propter eorum auctoritatem non est recedendum à communi sententia. Et quàmvis esset mens ipsorum certa pro sententia Adversariorum, hi pauci sunt, & nullo modo cum communi schola Theologorum conferrandi. Nam quod attinet ad Paludanum, quem etiam pro se citat Canus, nullatenus ille Auctor favet ipsius sententiæ.

239. *Paludanus non favet sententia Cani,*

Audi Palud. in 4. dist. 5. q. 2. *Non videtur, quòd peccator contrahens Matrimonium peccet: cum tamen essentia Matrimonii consistat in mutuo consensu, per verba unius alteri expresso; hic enim consensus Sacramentum ministrat, non autem Sacerdos benedicens, qui solum sacramentale quoddam adhibet.* Quomodò clariùs posset docere nostram & communem sententiam? Dicit autem, eum non peccare, non idè quia non ministrat Sacramentum; sed quia putat, ministrum, haud specialiter ordinatum ad ministerium Sacramenti, non peccare mortaliter, illud ministrando in malo statu, quæ etiam est Aliorum sententia; quàmvis contraria nobis magis placeat propter rationes suo loco discussas.

240. *Canus quem tamen ipse pro se citat.*

Canus supra sic ait: Non solum, quos diximus, nostræ sententiæ assentiuntur, sed Petrus Paludanus 4. sent. dist. 5. q. 2. imprudens in eam quoque descendit: nam cum vir & femina civiliter contrahunt, etiam si peccatores sint, nec poenitentiam agant, non credit eos esse reos sacrilegii. Id quod nullo modo probabile esset, si hujusmodi Matrimonium esset verum Ecclesiæ Sacramentum. Omnes quippe sine controversia sacrilegi sunt, qui post peccatum mortale, sine Poenitentia, Christi Sacramenta percipiunt. Hæc ille.

Planè sacrilegi sunt, qui contrahunt Matrimonium in statu peccati mortalis, neque hoc negat Paludanus; sed negat, eos esse sacrilegos ex hoc præcisè, quòd in tali statu ministrant Sacramentum, quod probabile Multi judicant; sicuti idem judicant de laico, qui in necessitate ministrat in malo statu Sacramentum Baptismi. An autem contrahentes Matrimonium in malo statu, sacrilegi sint, eò quòd recipiant Sacramentum in malo statu, ibi non disputat Paludanus; & idè non im-

prudenter descendit in sententiam Cani, sed prudentissimè adhæsit communi sententiæ, ut statim vidimus.

Interim miror, Canum velle probare suam sententiam ex eo, quòd fideles non existimant, se esse sacrilegos, tamen si non sint in gratia, quo tempore sic prophane contrahunt; quomodo enim hoc ei indicavit? An forte aliquis, qui sic contraxerat? Procurator nò credit Sed credo ego, quòd aliqui parùm curent istud sacrilegium, dummodò tantùm possint assequi finem suum, qui sæpè non est alius, quàm concupiscentia carnalis, aut divitiarum, quas sperant tali viâ obtinere.

Et certè quis, unquam Concionatorum dixit suis auditoribus, non omnia Matrimonia fidelium esse Sacramenta? Cùm ergo sciant ex Catechismo, Matrimonium esse verum Sacramentum, & sciant aut scire debeant, esse sacrilegium mortale, suscipere Sacramentum in malo statu, omnes existimant, aut existimare debent, sacrilegos se esse, si in malo statu contrahant Matrimonium, etiam prophane, id est, sine præsentia Sacerdotis, aut ejus benedictione.

Et hinc, quàmvis nonnulli ad Matrimonium suscipiendum accedant, etiam in facie Ecclesiæ, multis peccatorum fordibus inquinati; tamen etiam multi contra veniunt, qui nullà ratione audent Matrimonium contrahere, nisi peccatorum Confessione ante præmissâ. Deindè, si tam multi sunt, qui sacra vasa diripiunt, qui templa polluant, qui illa sacrilegia aperte committunt, etiam si sacrilegia esse non dubitent; quid mirum, si hoc sacrilegium nonnulli facile perpetrent, sine sacrilegium esse sciant, sive etiam fortasse nesciant? Ita Bellarm. supra.

Respondet Scribonius supra: Etiam si omnes Confessiones peccatorum fecissent, quæ dicitur possibile est, semper tamen sunt sacrilegi, contra leges Ecclesiasticas Sacramentum contrahunt: semper igitur erit sacrilegium, & perpetuum sacrilegium erit Sacramentum, quòd mirum est. Nec valet similitudo adducta de iis, qui sacra vasa diripiunt, qui templa polluant; non enim Sacramenta conficiunt, sed vult istos conficere, qui clandestinè contrahunt, & ridiculum esset dicere, illos dum sacra vasa diripiunt, aut templa polluant, Sacramenta conficere, sicut dicit istos, qui clandestinè contrahunt. Ita ferè Scribonius.

Sed contra: illa similitudo tantùm adducitur à Bellar. ut ostendatur, nonnullos homines parùm curare sacrilegia; adeoque ex eo, quòd contrahant clandestinè, non rectè inferri; ergo existimant Matrimonium clandestinum non esse sacrilegium, ac proindè non esse Sacramentum. Præterea; eodem modo argumentari possum & dicere: etiam si quis omnes Confessiones peccatorum fecisset, quæ

dici possibile est, semper tamen est sacrilegus, qui celebrat Sacramenta contra leges divinas; semper igitur erit sacrilegium, contrahere Matrimonium cum voto simplici castitatis, & tamen perpetuum istud sacrilegium, secundum Omnes, erit Sacramentum, ut supra adhuc dixi; ergo ex eo, quod Matrimonium clandestinum sit perpetuum sacrilegium, perperam infertur non esse Sacramentum, ut supra latius ostendimus.

Sed dicit aliquis iuxta D. August. Epist. 23. ad Bonif. Si Sacramenta quandam similitudinem earum rerum, quarum Sacramenta sunt, non haberent, omnino Sacramenta non essent. Sed Matrimonium contractum sine Sacerdote, proferente illa verba: *Ego vos conjungo*, non habet similitudinem illius rei, cuius est Sacramentum; ergo &c.

Respondet, habere optimam similitudinem; nam per illa verba: *Accipio te in meum, vel, meam*, aut aliud signum externum æquivalens, significatur, quod ab initio naturæ significatum fuit, scilicet conjunctio Christi cum Ecclesia; & insuper, post elevationem Matrimonii ad dignitatem Sacramenti, conjunctio Christi cum anima uniuscujusque per gratiam & charitatem, quæ conjunctio est res hujus Sacramenti, significat, inquam, ex institutione Christi, non minus, quam hæc verba: *Ego te baptizo* &c. significant internam gratiam remissivam seu ablutivam peccatorum. Quæ enim disparitas? Quæ namque major proportio horum verborum, ad significandam gratiam, quam illorum?

An forte, quia additur in forma Baptismi: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*? Sed etiam addantur in forma Matrimonii & dicitur: *Ego te accipio in meum, vel, in meam in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*. Putas, quia tunc habebunt majorem proportionem ad significandam gratiam internam, præter nexum indissolubilem, quam si illa invocatio SS. Trinitatis non adderetur? Quid si ergo Sacerdos solum diceret: *Ego vos conjungo in Matrimonium*, & omitteret invocationem SS. Trinitatis, existeretis, quia non valeret Sacramentum Matrimonii, eod quod forma illa non haberet similitudinem ejus rei, quæ Sacramentum significat? Non est sapientis, hoc existimare.

Et verò sola forma debet habere similitudinem? Cur potius, quam materia Sacramenti? Nonne & ipsa ablutio Baptismatis habet similitudinem? Cum ergo, secundum Adversarios, illa verba: *Ego te accipio* &c. sint materia Sacramenti, & ut talis, habeant similitudinem ejus rei, cuius sunt Sacramentum, seu materia, cur non eandem habebunt similitudinem, prout, secundum nos, sunt forma Sacramenti Matrimonii?

Illam quæ exterius aguntur in Sacramentis, inquit Palud. 4. dist. 26. q. 4. a. 3. ad 3. inquan-

tum ad Sacramentum pertinent, sunt signa non naturalia, sed instituta; secundum se autem nihil prohibet, ea esse res naturales; sicut aqua, & ablutio aquæ, est naturalis; sed quod ipsa sit signum ablutionis à peccato, actu non habet à natura, sed tantum aptitudine, à Deo autem actu. Quod autem sit causa illius ablutionis, totaliter habet à Deo. Et similiter consensus, & verba, secundum se sunt à natura & jure naturali, sed secundum quod sunt Sacramenta à Deo. Nam conjunctio maris & femine non habet à natura, quod actu significet conjunctionem Christi & Ecclesiæ. Alias quicumque sciret istam, sciret illam; sicut videns fumum, cognoscit ignem: cuius contrarium apparet in Judæis & Paganis, in quibus sunt Matrimonia, & non Fides.

Immo Adam in hoc non cognovit Mysterium Christi & Ecclesiæ, nisi spiritu prophetico; & multò minus ex natura sua habet, quod sit causa gratiæ; unde nec ante legem novam hoc habuerunt, quamvis haberent rationem signi. A Divina igitur institutione habent ea, quæ in Matrimonio geruntur, quod sint Sacramentum, & id, unde formaliter sunt Sacramentum; sed id, quod sunt materialiter, habent à natura, sicut aqua, oleum & chrisma; quia assumere aliquid in materiam Sacramenti, non tollit ejus naturam, sed dat ei novam efficaciam. Hæc ille.

Et consimiliter, assumere aliquid in formam Sacramenti, non tollit ejus naturam; sed dat ei novam efficaciam. Ergo ut Christus assumeret formam contractus Matrimonii, scilicet illa verba: *Ego te accipio in meum, vel, in meam*, in formam Sacramenti Matrimonii, non debuit tollere ejus naturam; sed tantum dare ei novam efficaciam.

Cæterum cur potius Baptismus & Matrimonium possint ministrari à laico, quam Pœnitentia, optimè explicat Paludanus supra ad primum, dicens: Necessitas non facit Sacramentum ministrari à non Sacerdote; quia baptizatus, in mortali moriens attritus, plus indiget Pœnitentiâ, quam catechumenus sanus Baptismo; quia nec in periculo mortis, et si moreretur, salvaretur Baptismo flaminis. Ille autem, nisi vi Clavium attritio fiat sibi contritio, damnabitur.

Et si dicitur, hoc accidit, quia potest contriti si vult, non valet: quia ponatur, quod postquam est confessus attritus, non contritus, laico, perdit usum rationis, tunc non potest contriti, nec potest ei subveniri, nisi per Absolutionem; quia nec potest communicare, quia nec valet os aperire; vel non habetur Eucharistia; vel non potest inungi, quia deest Sacerdos: Tunc igitur ita est ei necessaria Absolutio, sicut parvulo Baptismus, & tamen non potest absolvi à non Sacerdote; hoc ergo non est solum propter necessitatem.

Q q 2

Con-

246.

Adam non cognovit Mysterium Christi & Ecclesiæ nisi spiritu prophetico, ex Palud.

247.

Cur potius Baptismus & Matrimonium possint ministrari à laico, quam Pœnitentia, quæm

Confirmatur: plus debet favori necessitati communitatis, quàm necessitati unius personæ: sed Ordo, qui est necessarius communitati in nulla necessitate potest conferri, nisi ab ordinato, puta si non esset in mundo aliquis Episcopus, nec aliquis Sacerdos, non posset fieri Episcopus & Sacerdos à non Episcopo; ergo causa illius non est necessitas.

248.
Illud Sacramentum, cuius efficacia non dependet ex potestate ministri, potest conferri à laico.

Dicendum est ergo; quòd illud Sacramentum, cuius tota efficacia est ex materia & forma, non ex potestate ministri, illud potest conferri ab alio, quàm à ministris Ecclesiæ, in necessitate, & extra necessitatem, licet non debeat, nisi in necessitate: sicut est de effectu Eucharistiæ in dignè suscipi: quia tota virtus caufandi gratiam est in eo, quod suscipitur: & licet non debeat ministrari, nisi à Sacerdote, excepta necessitate; nisi tamen sit peccatum impediens à parte suscipientis, tantum sibi valet susceptum à laico, quem credit suum Curatum, quantum à verè Curato: ita est de Baptismo, cuius tota virtus est in materia & forma, non in ministro; undè etiam extra necessitatem potest, sed non debet ministrari, nisi à Presbytero.

249.
Matrimonium est tale sacramentum.

Matrimonium autem est huiusmodi; quia ejus virtus non est in ministro Ecclesiæ: & idèd non propter hoc, quod non est necessarium, cum sit necessarium communitati, sicut Baptismus personæ singulari; sed quia virtus ejus non est in ministro Ecclesiæ, potest essentia ejus haberi sine ministro; sed fortè non debet, nisi in facie Ecclesiæ, & per Sacerdotem celebrari, si possit haberi. Si autem potest sine peccato sine Sacerdote contrahi, & non alia Sacramenta, loquendo de potestate juris, hoc est, quia fundatur in jure naturali. Cetera verò quinque Sacramenta, quoad essentialiam perfectionem requirunt virtutem ministri; unde in nullo casu possunt sine illo celebrari, etiam Extrema Unctio, quæ non debet dari nisi existenti in articulo necessitatis extremæ. Hactenus Palud.

250.
Quare virtus unius Sacramenti, potius sit in ministro, quàm alterius.

Quare autem virtus unius Sacramenti potius, quàm alterius, sit in ministro, & non in sola materia & forma; ratio à priori, est voluntas Christi, de qua nobis constat in quinque illis Sacramentis, secus in istis duobus. Et eadem est ratio à priori, quare potius Matrimonium possit ministrari à muto, & celebrari inter absentes per procuratores aut Epistolam, quàm alia Sacramenta, v. g. Pœnitentiæ, Ordinationis &c.

Bellar.

Sacramentum Pœnitentiæ (inquit Bellar. sup. c. 8.) habet formam judicii, in judicio autem ex tribunali sententia pronuntianda est; neque unquam est auditum, ut Judex mutus constitueretur. Præterea, debet Sacerdos confidentem audire, examinare, signa pœnitentiæ in ipso cernere, propositum non peccandi, & pro præteritis satisfaciendi, in

ipso agnoscere, que omnia requirunt præsentiam utriusque, & ut Sacerdos audire & loqui possit.

Pari ratione Episcopus Ordines collaturus, debet præsentem habere ordinandum, ut eis manus imponat, & instrumenta sacra tangenda offerat; debet etiam verbis formam pronuntiare, ut certa potestas, quæ per Ordinationem confertur, exprimat.

Denique (si nihil haberemus aliud) Ecclesiæ usus satis ostendit neque Absolutionem, neque Ordinationem vel à muto, vel ab absente conferri posse. At verò Matrimonium formam habet contractus; contractus autem ex natura sua, & ex consuetudine id habet, ut etiam inter mutos & absentes celebrari possit. Hæc ille.

Qui ibidem respondet ad alia argumenta Cani, quæ puto, ex hæctenus dictis sufficienter esse soluta; quia pleraque fundantur in paritate rationis inter hoc Sacramentum, & alia Sacramenta, quæ tamen reverà non est. Cum hoc Sacramentum speciale habeat, quòd sit contractus naturalis, cuius ministri sunt ipsi contrahentes, & qui denominationem suam desumunt tum à materia, tum à forma, ut patet in venditione, mutuo & similibus. Quid ergo mirum, si etiam hoc Sacramentum denominetur Matrimonium, tam à materia, id est, corporibus contrahentibus, quam à forma, id est, consensu exterius expresso per verba de præsentibus? Undè Matrimonium desinitur, consensus reciprocos maris & femine &c. ut patet ex alibi dictis.

Et verò Sacramentum Pœnitentiæ necesse appellatur Sacramentum Absolutionis à forma five ab illis verbis: *Ego te Absolvo*. Et quid vetat illa verba: *Ego te Absolvo*, vocari Sacramentum Pœnitentiæ seu Absolutionis? Nihil omnino. Ergo similiter nihil obstat, quominus illa verba: *Ego te accipio in meum*, & *Ego te accipio in meam*, appellari possint Sacramentum Matrimonii; quippe ut substat institutioni divinæ, sunt signum exteriorum efficacæ gratiæ ex opere operato, & idèd merito signum sacrum appellari possunt, quantum à fidelibus usurpantur juxta institutionem Christi.

Dico; *A fidelibus*, id est, baptizatis; quia hi soli sunt capaces Sacramenti Matrimonii, cum Baptismus sit janua Sacramentorum, ut nullam, quod consistit in usu, validè suscipiatur, juxta communem sententiam, & quæ alibi egimus, à non baptizatis. Videtur tamen de hac doctrina dubitare Adrianus in 4. q. 1. de Matr. §. *Ad rationes in oppositum*. verè. Ad primam confirmationem dubitant. Quidam, an apud infideles sit Sacramentum Matrimonii; quia pari ratione videretur, apud infideles, sine Baptismatis Sacramento prævio, Sacramentum Ordinis reperiri, cum

C. 3. de Presbyt. non bapt.

tamen decernatur in cap. *Veniens*, de Presbyt. non baptif. oportere infidelem, qui scilicet baptizatus non est, ordinatum, ut baptizetur, & iterum ordinetur.

Rationes dubitandi ex Adriano. C. 8. de Di. vot.

Nihilominus quia in cap. *Gaudemus*, in parte decisiva dicitur: *Quod Sacramentum conjugii apud fideles & infideles existit, quemadmodum Apostolus ostendit: Si quis frater habet infidelem uxorem &c.* & in cap. *Veniens*, dicitur, illud non esse generaliter verum, neque de novis, neque de veteribus Sacramentis, *Quod Baptismus sit fundamentum illorum, quia & Sacramentum conjugii, & Eucharistia à non baptizatis recipi potest &c.* Dico duo, quòd absque dubio Matrimonium, ut dicitur Sacramentum, quia sacra rei signum, reperitur apud infideles; sed an Matrimonium, ut est Sacramentum novæ legis, signum scilicet & causa gratiæ, reperitur apud illos, dubium reputo. Pro illo facit quòd in cap. *Veniens*, dicitur, *Casus dubitabilis*, de Sacramento Ordinis ante Baptismum. Et supposito quòd sit, dico, quòd eis non confert gratiam propter indispositionem; sicut nec Sacramentum Eucharistiæ eis gratiam conferret, & tamen verum Sacramentum ab eis sumeretur: sed an fidelibus non baptizatis conferret gratiam, dimitto Scholasticis discutendum. Hactenus Adrianus.

254. An si sint Sacramentum, conferre gratiam.

Ego autem sic discutio hanc quæstionem: esto Eucharistia non conferret illis gratiam, ut diximus Disp. 4. Sect. 8. Concl. 3. n. 39. haud equidem video, quare Matrimonium non conferret, supposito quòd sit verum Sacramentum. Ratio disparitatis est; quòd Eucharistia sit Sacramentum permanentis, & idèd sive detur infideli, sive fideli non baptizato, adhuc habet suum significatum, scilicet corpus & sanguinem Christi; at verò Matrimonium est Sacramentum transiens, sive quod consistit in usu, adèdque oportet habeat suum effectum in suscipiente, qui non ponit obicem, ut respectu ipsius sit verum Sacramentum; nam Sacramentum est signum efficax gratiæ; ergo si Matrimonium respectu fidelis non baptizati, existentis in gratia, est Sacramentum, necessariò in eo causat gratiam sanctificantem.

255. Tunc dicitur quod debet conferri.

Si dixeris: absentia Baptismi est obex. Respondeo: ergo respectu talis subjecti non est Sacramentum, quia non potest ei ullo casu conferre gratiam. Aliud est de fideli Baptizato, existente in malo statu; quia si talis, putans bonà fide se esse contritum, cum solum sit attritus, reciperet Sacramentum, conferret illi gratiam, ut cum Aliis docuimus Disp. 1. Sect. 5. Concl. 5. Porro impræsentiarum sive fidelis putet se baptizatum, sive non; equidem non recipiet gratiam, quomodo ergo erit Sacramentum propriè dictum respectu ipsius? Vel, si recipiat gratiam, quan-

do putat se baptizatum, quare non recipiet, quando cognoscit se non esse baptizatum? An forè, quia tunc peccat, volendo sic contrahere Matrimonium? Ergo non est casus propositus, qui loquitur de fideli non baptizato existente in statu gratiæ; alioquin idem erit casus, sive dixeris fidelem non Baptizatum, sive infidelem non baptizatum, cum tamen inter illos casus distinguat manifestè Adrianus.

Et consequenter assero: Eucharistiam non esse Sacramentum transiens respectu cathecumeni, existentis in bono statu, si ei non conferat gratiam, eò quòd pro ipso non sit institutum; vel si respectu ipsius est Sacramentum transiens, dico, necessariò conferre gratiam. Hæc de illa incidente quæstione satis.

Nunc ad primariam difficultatem, sive ad quæstionem, an verè Matrimonium sit Sacramentum novæ legis respectu infidelis, id est, non baptizati. Fateor, vocat Innoc. 3. cap. *Veniens*, supra allegato ab Adriano, casum dubitabilem de Sacramento Ordinis, suscepto ante Baptisma, & pro utraque parte adducit rationes: pro invaliditate: *Ut cum Baptismus sit fundamentum omnium Sacramentorum, ante susceptionem Baptismi non suscipiatur aliud Sacramentum; quoniam ubi fundamentum non est, superædificari non potest.*

256. An valeant Ordines, col. lat. ante Baptismum. Cap. 3. de Presbyt. non baptiz.

At verò pro valore subjungit: *Nam cum quis non solum per Sacramentum Fidei, sed per Fidem etiam Sacramenti, efficiatur procul dubio membrum Christi, & qui Christum habet per Fidem, etiam si Baptismum non habeat, habet utique fundamentum, præter quod aliud poni non potest, quod est Christus Jesus: superædificare posse videtur, sicut salutaris opera, sic & qualibet Ecclesiastica Sacramenta: cum illud non sit generaliter verum, neque de novis, neque de veteribus Sacramentis, quòd Baptismus sit fundamentum illorum: quoniam & Sacramentum conjugii & Eucharistiæ à non baptizatis recipi potest. Præterea, Sacramentum Ordinis, non solum Pontificalis, sed Sacerdotalis etiam, & Levitici, ex institutione sua præcessit Baptismum, per quod forsitan videtur, quòd ante Baptismum hujusmodi Ordines possent rite conferri, maxime his, qui baptizati esse creduntur.*

En rationes pro & cõtra. Et quid existimatis Pontificè resolvissè? Utique non valuisse, aut saltem dubium fuisse Sacramentum Ordinis, quod collatum erat ante Baptisma. Sic enim immediatè subjungitur: *Quia verò in Concilio apud Compendium legitur constitutum; quòd si quis in Presbyterum ordinatus, deprehenderit se non esse baptizatum, baptizetur, & iterum ordinetur.* Nos circa latorem præsentium in hoc dubitabili casu, quod tutius est sequentes: *Mandamus, quatenus ipsos per singulos Ordines, usque ad Sacerdotium promoveri procuret, & permittas cum in Sacerdotio ministrare, quia non*

intelligitur iteratum, quod ambigitur esse factum. Ergo dubium erat, an Ordines collati ante Baptisma validi forent, & ideo Pontifex mandat eos reiterari.

257. Certum videtur non valere.

Cap. x. de Presbyt. non baptiz.

Immo videtur certum, non valere: quia Concilium apud Compendium (& refertur eod. Tit. c. i.) absque mentione alicujus dubii simpliciter & absolute præcipit, dicens: Si quis Presbyter ordinatus, deprehenderit se non esse baptizatum, baptizetur, & iterum ordinetur. Ergo absolute judicavit istud Concilium Ordines non valere, qui conferuntur non baptizato; non alio utique fundamento, quam quia Baptismus est fundamentum omnium aliorum Sacramentorum, etiam quodammodo Eucharistiæ, quæ licet possit percipi à non baptizato, quia est Sacramentum permanens; tamen non potest ab eo confici, nec potest ab eo percipi, inquantum est Sacramentum transiens, id est, cum fructu, ut supra dictum est. Ergo consimiliter Sacramentum Matrimonii proprie dictum, quod transiens est, nequit recipi à non baptizatis; quamvis alioquin vinculum Matrimonii, quod etiam vocatur Matrimonium, & est Sacramentum permanens improprie dictum, significans conjunctionem Christi cum Ecclesia, recipiatur à non baptizatis, in illoque permaneat, sed absque effectu gratiæ sanctificantis.

258. Matrimonium in jure aliquando sumitur improprie.

Et forte in cap. Veniens, Sacramentum conjugii non sumitur proprie pro Sacramento novæ legis; sed pro Sacramento improprie quale fuit Matrimonium in veteri lege; vel pro vinculo Matrimoniali, quod etiam est Sacramentum improprie, uti mox declaravimus. Colligitur ex eo, quod etiam in illo cap. enumeretur Sacramentum Ordinis Pontificalis, Sacerdotalis & Levitici veteris legis, quod constat non fuisse Sacramentum proprie dictum, sive signum efficax gratiæ ex opere operato. Ergo cap. Veniens, non opponitur communi sententiæ; maxime cum illa sententia, pro qua afferuntur hæ rationes, quæ possent videri oppositæ communi doctrinæ, à Pontifice rejiciatur, & per consequens etiam ipse rationes rejiciantur.

259. Aliquando lato.

C. 8. de Divort.

Quantum ad cap. Gaudemus; dicimus, in eo Matrimonium infidelium vocari Sacramentum late loquendo, inquantum aliquo modo designat seu significat unionem Christi cum Ecclesia. Et videtur loqui Innoc. de ipso vinculo Matrimoniali, remanente ex contractu Matrimonii; nam intentio ejus est definire, infideles, in gradibus ab Ecclesia prohibitis conjunctos, non debere separari, ut patet ex principio d. cap. Gaudemus in Domino. Et infra: Utrum pagani uxores accipientes in 2. vel 3. vel ulteriori gradu sibi conjunctas, sic conjuncti debeant post conversionem suam in simul remanere, vel ab invicem separari,

vi, edoceri per scriptum Apostolicum postulasti. Super quo taliter respondemus, quod cum Sacramentum conjugii apud fideles & infideles existat &c. Et infra: Fideles hujusmodi Matrimonialiter copulari libere possunt; & licet remanere conjuncti, cum per Sacramentum Baptismi non solvantur conjugia, sed crimina dimittantur. Ergo per conjugium intelligitur hic vinculum Matrimoniale; & non contractus Matrimonii, qui transit. Et quamvis intelligeretur contractus, & hic ipse in infidelibus est Sacramentum, sed late dictum, ut prius diximus; ergo nec hoc jus quidquam probat contra communem doctrinam, quæ solum negat in infidelibus Sacramentum Matrimonii proprie dictum, id est, collativum gratiæ sanctificantis ex opere operato.

Ex quo sequitur hoc corollarium; Matrimonia veteris legis, tametsi constarent eadem materiâ, formâ, & ministro; non tamen constant eodem suscipiente (& sic quodammodo nec eadem materiâ) cum suscipiens in nova lege debeat esse fidelis, id est, baptizatus, idque ex institutione Christi, qui voluit, ut primum omnium Sacramentorum locum teneret Baptismus, quod vitæ spiritualis, quæ per Sacramenta novæ legis vel confertur, vel augetur, janua est, teste Florent. in Decreto Eug. ibi: Primum omnium Sacramentorum locum tenet sanctum Baptisma, quod vitæ spiritualis janua est.

Quid ergo, dicit aliquis, si fidelis contrahat cum infideli, nonne Matrimonium illud in solo fideli erit Sacramentum novæ legis, secus autem in infideli? Pro responsione ponitur

CONCLUSIO V.

Matrimonium potest in uno contrahentium esse Sacramentum, & non in alio.

Duplex est casus, de quo hic disputatur. Primus jam statim fuit propositus, videlicet, an quando fidelis baptizatus, contrahit Matrimonium cum non baptizato, per dispensationem Pontificis, fidelis baptizatus suscipiat verum & proprie dictum Sacramentum Matrimonii. Alter casus est; quando uterque quidem est baptizatus, sed una pars non intendit ministrare, aut suscipere Sacramentum; sed solum civiliter contrahere, sicuti contraheret, si non esset baptizatus, aut si Christus Matrimonium non elevasset ad dignitatem Sacramenti; quaeritur, inquam, an etiam in tali casu, unus solus contrahentium suscipiat verum & proprie dictum Sacramentum Matrimonii.

Ad primum casum respondet Sanchez lib. 2. disp.